ÖĞRETMEN ADAYLARINDA BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK İLE ÖĞRENME TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Büşra KELEŞ KÜFÜNDÜR

201149201

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Tezli Yüksek Lisans

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Sevim AŞİROĞLU

İstanbul

T.C. Maltepe Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Aralık 2022

ÖĞRETMEN ADAYLARINDA BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK İLE ÖĞRENME TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Büşra KELEŞ KÜFÜNDÜR

201149201

ORCID: 0000-0002-0837-7051

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Tezli Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Sevim AŞİROĞLU

İstanbul

T.C. Maltepe Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Aralık 2022

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

ÖZET

ÖĞRETMEN ADAYLARINDA BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK İLE ÖĞRENME TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Büşra Keleş Küfündür
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Tezli Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Sevim Aşiroğlu
Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2022

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile öğrenme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 122 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Sosyodemografik Bilgi Formu", "Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği" ve "Öğrenmeye İlişkin Tutumlar Ölçeği" uygulanmıştır. Öğretmen adaylarından alınan yanıtlar istatistik paket programına girişleri yapılarak veri analizine hazır hale getirilmiştir. Sosyodemografik değişkenler bakımından belirsizliğe tahammülsüzlük ve öğrenmeye ilişkin tutumlar ölçeklerinden elde edilen puanlarının karşılaştırılmasında bağımsız örneklem T-testi ve tek yönlü ANOVA uygulanmıştır. Belirsizliğe tahammülsüzlük ve öğrenmeye ilişkin tutumlar arasındaki ilişkinin incelenmesi için Pearson Korelasyonu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük puanları ile öğrenmeye ilişkin tutumlar arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. COVID-19 öyküsü olmayan öğretmen adaylarının öğrenme tutumları puanları anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. COVID-19 salgın döneminde öğretmen adaylarının öğrenmeye ilişkin tutumlarını etkileyen durumlar arasında belirsizliğe tahammülsüzlüğün olabileceği sonucu elde edilmiştir. Öğretmen adaylarına yönelik psikososyal ve psikoeğitim müdahalelerinin elde edilen bulgular kapsamında yapılandırılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Belirsizlik, Belirsizliğe Tahammülsüzlük, COVID-19, Öğrenme, Öğrenmeye İlişkin Tutumlar

ABSTRACT

THE EXAMINATION OF UNCERTAINTY INTOLERANCE AND LEARNING ATTITUDES OF PRETEACHER CANDIDATES

Büşra Keleş Küfündür
Master's With Thesis
İnstitute of Educational Sciences
Psychological Counseling and Guidance Programme with Thesis
Thesis Advisor: Asst. Prof. Sevim Aşiroğlu
Maltepe University Graduate School, 2022

This study aimed to examine the relationship between uncertainty intolerance and learning attitudes in pre-teacher candidates. The research was conducted with the causal comparative method model. The study grup of the research were 122 pre-teacher candidates. "Sociodemographic Information Form", "Intolerance of Uncertainty Scale" and "Attitudes towards Learning Scale" were used as data collection tools in the research. The answers received from the pre-service from pre-teachers were made ready for data analysis by entering them into the statistics package program. Independent sample t-test and one-way ANOVA were used to compare the scores of uncertainty intolerance and attitudes towards learning in terms of sociodemographic variables. Pearson Correlation was applied to examine the relationship between uncertainty intolerance and attitudes toward learning. Based on the findings, no significant relationship was found between pre-teachers candidates' uncertainty intolerance scores and their attitudes to towards earning. The learning attitude scores of pre-teacher candidates without a history of COVID-19 were found as significantly higher. The research has shown that pre-teachers' attitudes towards learning was affected by COVID-19. It is thought that psychosocial and psychoeducational interventions for pre-teacher candidates can be structured within the scope of the findings.

Keywords: Uncertainty, Uncertainty Intolerance, COVID-19, Learning, Attitudes Towards Learning

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI iii
ÖZET iv
ABSTRACT v
İÇİNDEKİLER vi
TABLOLAR LİSTESİ ix
KISALTMALAR xi
1. GİRİŞ 1
1.1 Problem 1
1.2 Amaç 3
1.3 Önem 3
1.4. Sınırlılıklar 4
2. LİTERATÜR TARAMASI 5
2.1 COVID-19 Pandemisi ve Psikososyal Etkileri 5
2.2 COVID-19 Pandemisi ve Eğitim 6
2.3 Belirsizliğe Tahammülsüzlük 11
2.4 Öğrenme Tutumlarına Yönelik Araştırmalar 13
3. YÖNTEM 15
3.1 Araştırma Modeli 15
3.2 Çalışma Grubu 15
3.3 Veriler ve Toplanması 19
3.3.1 Sosyodemografik bilgi formu 19
3.3.2 Öğrenmeye yönelik tutum ölçeği 19

3.3.3 Belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeği 20
3.4 Verilerin Toplanması 21
3.5 Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması 21
4. BULGULAR VE TARTIŞMA 23
4.1 Bulgular 23
4.1.1 COVID-19 salgın döneminde öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile ilgili bulgular 23
4.1.2 COVID-19 salgın döneminde öğretmen adaylarının öğrenme tutumları ile ilgili bulgular 24
4.1.3 Öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ve öğrenme tutumları sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmalarının incelenmesine yönelik bulgular 24
4.1.4 COVID-19 salgınında öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile öğrenme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi ile ilgili bulgular 28
4.2 Tartışma 29
4.2.1 COVID-19 salgın döneminde öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin tartışılması 29
4.2.2 COVID-19 salgın döneminde öğretmen adaylarının öğrenme tutumlarının tartışılması 30
4.2.3 Öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ve öğrenme tutumları sosyodemografik değişkenlere göre tartışılması 31
4.2.4 COVID-19 salgınında öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile öğrenme tutumları arasındaki ilişkinin tartışılması 32
5. SONUÇ ve ÖNERİLER 33
KAYNAKÇA 35
EKLER 46
EK-1 Sosyodemografik Bilgi Formu 46
EK-2 Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği 48

EK-3 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği 50
EK-4 Bilgilendirilmiş Onam Formu 52
EK-5 Araştırma İzin Dilekçesi 53
EK-6 Etik Kurul Kararı 54
EK-7 Ölçek İzinleri 55
ÖZGEÇMİŞ 56

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma grubunun cinsiyetlerine göre dağılımları 16

Tablo 2. Çalışma grubunun sınıf değişkenine göre dağılımları 16

Tablo 3. Çalışma grubunun okudukları bölümlere göre dağılımları 16

Tablo 4. Çalışma grubunun sigara ve alkol kullanım durumlarına göre dağılımları 17

Tablo 5. Çalışma grubunun psikolojik destek alma durumlarına göre dağılımları 17

Tablo 6. Çalışma grubunun psikiyatrik hastalık geçirme durumlarına göre dağılımları 17

Tablo 7. Çalışma grubunun covıd-19 öykülerine göre dağılımları 18

Tablo 8. Çalışma grubunun kronik hastalık durumlarına göre dağılımları 18

Tablo 9. Çalışma grubunun ailesinin covıd-19 geçirme durumlarına göre dağılımları . 18

Tablo 10. Çalışma grubunun yakınlarından birinin covıd-19 kaybı yaşama durumlarına göre dağılımları 18

Tablo 11. Cronbach Alfa iç tutarlılık değerleri 19

Tablo 12. Normallik analizi sonuçları 22

Tablo 13. Belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeği ve alt boyutlarına dair öğretmen adaylarının puanlarına ait bulgular 23

Tablo 14. Öğrenme tutumları ve alt boyutlarına dair öğretmen adaylarının puanlara ait bulgular 24

Tablo 15. Cinsiyete, sigara kullanmaya, alkol kullanmaya, psikolojik destek almaya, covid geçirmeye, ailesi covid geçirmeye, arkadaşı/akrabası covid geçirmeye göre belirsizliğe tahammülsüzlük ve öğrenme tutumları düzeylerindeki farklılaşmalara yönelik bağımsız t-testi sonuçları 25

Tablo 16. Sınıf seviyesine göre belirsizliğe tahammülsüzlük puanları ANOVA testi sonuçları 26

Tablo 17. Sınıf seviyesine göre öğrenme tutumu ANOVA testi sonuçları 27

Tablo 18. Programa göre belirsizliğe tahammülsüzlük puanları ANOVA testi sonuçları 27

Tablo 19. Programa göre öğrenme tutumu ANOVA testi sonuçları..... 27

Tablo 20. Belirsizliğe tahammülsüzlük ve öğrenme tutumları düzeyleri arasındaki ilişkilere ait basit korelasyon sonuçları..... 28

KISALTMALAR

COVID-19 **:** Koronavirüs

YÖK **:** Yüksek Öğretim Kurulu

TDK **:** Türk Dil Kurumu

MEB **:** Milli Eğitim Bakanlığı

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve araştırma sorularına yer verilmiştir.

1.1 Problem

Dünya Sağlık Örgütü tarafından, SARS-CoV-2 virüsünün sebep olduğu hastalık, Coronavirus (COVID-19) olarak nitelendirilmiştir. Bu hastalık 31 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Hubei eyaletindeki Wuhan şehrinden bildirilen ilk vaka ile ortaya çıkmıştır. COVID-19 Çin'den başka diğer ülkelere de hızla yayılmaya başlamış ve beraberinde hasta sayısı ile ölüm sayısı hızla artmaya devam etmiştir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2020 yılını pandemi ilan etmesi ile COVID-19 pandemisi hayatımıza girmiştir. (Aysan AF, vd., 2020). Pandemi geniş bir alanda kendini gösteren salgın olarak nitelendirilmektedir. Aynı zamanda pandemi, bir virüsün veya hastalığın aynı anda yaygın bir şekilde birçok ülkede görülmesidir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2020). COVID-19 pandemi döneminde viral enfeksiyondan, ölüm riskine kadar uzanan riskli sonuçlarla karşılaşılmıştır. Aynı zamanda COVID-19 salgın süreci, insanlarda psikolojik baskı geliştirmiştir (Duan & Zhu, 2020; Xiao, 2020). COVID-19 pandemisi sebebiyle ülkemizdeki insanlar daha önce deneyimlemediği yeni tecrübeler edinmiştir. Pandemi ile ülke genelinde sıkı tedbirler alınmış olmakla birlikte kısıtlamaları da beraberinde getirmiştir. COVID-19 pandemisi ile alınan tedbirler ve kısıtlamalar halka bildirilmiştir. Bu tedbirler ve kısıtlamalar arasında okulların çevrimiçi eğitim sistemine geçmesi, yurt dışına çıkış yasağının gelmesi, 20 yaş altı ve 65 yaş üstünün sokağa çıkmasının yasaklanması, bu yaş grubunun marketlere ve toplu taşımaya alınmasının yasaklanması, bazı dönemlerde ülke genelinde sokağa çıkma yasaklarının getirilmesi, maske kullanımının zorunlu hale gelmesi ve toplu kullanım alanlarının geçici bir süreliğine kapatılması olarak sıralanabilir. COVID-19 pandemisi, ülkeleri ve tüm dünyayı büyük ölçüde etkilemiştir. Eğitim faaliyetleri bu salgından etkilenmiş olup, salgının dünyaya yayılması sonucu eğitim-öğretim kurumları eğitime bir süre ara vermiştir. COVID-19 pandemisi sebebiyle yüz yüze eğitime geçici ara verilmesinin hemen ardından acil uzaktan eğitim sistemine geçilmek zorunda kalınmıştır (Bbc, News, 2020). Türkiye'de ilk COVID-19 vakası ile birçok alanda tedbirler alınmıştır ve

16 Mart 2020 tarihinden itibaren (MEB, 2020; YÖK 2020) eğitim faaliyetlerine ara verilmiştir. Daha sonrasında eğitim-öğretim faaliyetlerine uzaktan eğitimle devam edilmesi kararı alınmıştır (Kurnaz ve Serçemeli, 2020). Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ile alınan tedbirler kapsamında 2020'nin ilk aylarında Türkiye'de okullar kapatılmış ve 16.529.169 öğrencinin eğitim-öğretim kurumlarından ayrı kaldığı süreç başlamıştır (Eğitim Reformu Girişimi, 2020). Bu sürecin hızlıca yönetilebilmesi için Yüksek Öğretim Kurulu 2020 Bahar Dönemi'nde uzaktan eğitime geçme kararı almıştır. Dolayısıyla, örgün eğitime göre yapılandırılmış eğitim sisteminin, acil kriz yönetimi ile web tabanlı uzaktan eğitim sistemine geçişi yapılmıştır (YÖK, 2020). Uzaktan eğitim, gelişen teknoloji ve bilgisayar desteği ile öğrencilere ve öğretmenlere web tabanlı olarak ulaşılması anlamını taşımaktadır (Newby, Stebich, Lehman vd 2006). Alışılagelmişin dışındaki düzen değişiminin insan psikolojisi üzerinde etkili olması kaçınılmaz bir gerçektir. Literatür incelendiğinde pandemi döneminde yapılan çalışmaların birçoğu halk, sağlık personelleri, çocuklar, hastalar ve yaşlı bireylerin psikolojik durumları hakkında hazırlandığı görülmektedir (Yang, Li , Zhang. vd., 2020). Koronavirüs için etkili aşı tedavisi bulunamaması insanların yoğun kaygı, korku ve stres duygularını arttırmakta ve pandemi sürecini belirsizlik içeren süreçlere sürüklemektedir. Gelecek ile ilgili bilinmezlik durumu bireyi içsel olarak yoğun bir bunaltıya ve belirsizliğe sürüklemektedir. Belirsizliğin bir diğer etkisi de birey üzerinde psikolojik olarak olumsuz etkiler bırakabilmesidir (Özakkaş, 2011; Sarıçam vd., 2014). Gelecek ile ilgili bilinmezliğin vermiş olduğu yoğun kaygı bireylerde psikolojik sağlamlığa ciddi etkilerde bulunduğu düşünülmektedir. Psikolojik açıdan sağlam olan bireyler bilinmezlik içeren durumları tehdit olarak algılamaz, stresli durumlara daha dayanıklı bir duruş sergiler ve yeteneklerini sergileme noktasında bir çekingenlik yaşamaz (Hisli Şahin, 2010). Bu durumun tam tersi olarak birey, yaşadığı belirsizlik durumunu tehdit olarak algıladığı takdirde belirsizlik durumunu tolere edemez ve bireyde korku, kaygı ve endişe durumunun artmasına sebep olur (Duman, 2020; Kasapoğlu, 2013). COVID-19'un etkilediği sektörler arasında eğitim de yer almaktadır. 2 milyara yakın yükseköğretim öğrencisi aniden zorunlu olarak uzaktan eğitime geçiş yaptı. Ne öğrenciler ne öğretim elemanları bu geçişe hazır değildi. Maalesef salgın döneminde uzaktan eğitim Türk Yükseköğretiminde derslerin anlatım videolarına ait kayıtların öğrencilere servis edilmesi gibi düşünüldü. Oysa çağdaş uzaktan eğitim öğrenci

merkezli olmalıdır (Erkut, 2020). Özellikle öğretmenlik meslek programlarında öğrenim gören yükseköğretim öğrencilerinin dâhil oldukları uzaktan eğitim üzerine araştırmalar yapılması, geleceğin eğitimi adına önlem almada fikir verebilir. Ne zaman biteceği bilinmeyen COVID-19'un, öğretmen adaylarının öğrenme tutumlarına olan etkisinin bilinmesine ihtiyaç vardır. Bu araştırma öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlüklerinin, öğrenme tutumlarını etkileyip, etkilemediğinin bilinmesi, kriz dönemlerindeki eğitimlerin nasıl olabileceğine dair yol gösterici olabilir. Böylece benzer toplumsal ve küresel kriz dönemlerinde oluşturulacak psikolojik destek hizmetlerinin içeriğinin ve üniversite eğitim politikalarının nasıl olacağına karar verilmesinde bir çözüm yolu olabileceğinden önem taşımaktadır.

1.2 Amaç

Bu çalışmanın amacı, COVID-19 pandemisi döneminde öğretmen adaylarında belirsizliğe tahammülsüzlükleri ve öğrenme tutumları arasındaki ilişkileri incelemektir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda cevap aranan sorular aşağıda yer almaktadır:

1. COVID-19 salgın döneminde üniversitede öğrenim gören öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri nedir?

2. COVID-19 salgın döneminde öğretmen adaylarının öğrenme tutumları nedir?

3. Öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ve öğrenme tutumları sosyodemografik değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

4. COVID-19 salgınında öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile öğrenme tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3 Önem

COVID-19 salgını, günlük yaşamda bireylerin alışkanlıklarını büyük ölçüde etkileyen ciddi bir sağlık sorunu olarak tüm dünyada etkisini devam ettirmektedir. Günlük alışkanlıkların değişmesi, eğitim-öğretim alanına da etki etmiş olup, öğrencilerin teknoloji destekli eğitim-öğretim faaliyetleriyle akademik gelişimini devam ettirmektedirler. Bu durum, öğrencilerin derslere ve sınavlara olan yaklaşımını etkileyebilecek bir durum olmakla birlikte, öğrencilerin salgının psikolojik etkileriyle

birlikte akademik yaşamına ilişkin duygu durumunun ne olduğunun anlaşılmasının önemli olabileceği düşünülmektedir. Diğer yandan, COVID-19 karantina önlemleri kapsamında, salgının getirmesi muhtemel belirsizlik ve hastalığa ilişkin kaygı sebebiyle öğrenme tutumlarına etki edebileceği tahmin edilebilir. Psikolojik belirtiler ve ilerleyen dönemde ortaya çıkması muhtemel psikopatolojinin anlaşılmasında geç ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinin kritik aşamalar olduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda, COVID-19 ve üniversite öğrencilerinin akademik ve psikososyal gelişimi hakkında diğer ülkelerde yapılan çalışmalara ek olarak ülkemizde de bu araştırmanın yürütülmesi ile gençlerin bu süreçteki güncel durumunun incelenmesinin literatüre katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirtildiği gibidir:

1. Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'de yer alan bir vakıf üniversitesinde eğitim fakültesinde öğrenim gören 122 öğretmen adayı oluşturmaktadır. 122 öğretmen adayı sınırlılık oluşturmaktadır.
2. Araştırmaya katılım gösteren üniversite öğrencilerinin kişisel bilgileri araştırmacı tarafından hazırlanan "Sosyo-demografik Bilgi Formu" içerisinde yer alan sorulara verilen cevaplarla sınırlıdır.
3. Araştırma tek bir üniversite ile sınırlı kalmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde, araştırmada incelenen değişkenlerin ilgili literatürde yer alan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 COVID-19 Pandemisi ve Psikososyal Etkileri

COVID-19 pandemisi ve psikososyal etkilerine yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde karşımıza birçok sonuç çıkmaktadır. Akoğlu ve Karaaslan (2020) ülkemizde sağlık meslek örgütleri, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin ilgili birimleri tarafından ebeveyn, aile ve çocukların psikososyal iyilik halinin sürdürülmesi için öneriler verilmiş ve çevrimiçi kanallar, televizyon yayınları ve radyo üzerinden görsel medya veya yazılı olacak şekilde halkla paylaşılmıştır. Diğer ülkelerde aile psikososyal iyilik hali hakkında düzenli bir müdahale hizmetinin henüz başlatılmamış olması görülmüştür. Bu görüşü destekleyen diğer bir araştırma Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından yayınlanan raporda geçmektedir. Bu raporda ülkemizin yanı sıra diğer ülkelerde psikososyal müdahale ve sağlık anlamında somut bir verinin yer almaması dikkat çekmektedir (TÜBA, 2020). COVID-19 semptomları minör ila şiddetli pnömoni ve Akut Solunum Hastalığı sendromundan septik şoka ve bazı durumlarda çoklu organ yetmezliğine kadar değişmektedir (Li, You, Wang, vd., 2020). COVID-19 pandemisi nedeniyle yalnızca sağlık hizmeti sunucularına aşırı yük binmemekte, aynı zamanda dünyanın her yerindeki halk sağlığından sorumlu birimler, virüsün halk içinde devam eden yayılma nedeniyle başlangıçta fiziksel mesafeyi ve daha sonra kitlesel karantinaları gerekli kılmak durumunda kalmıştır (WHO, 2020). Gençoğlu ve Çiftçi (2020) tarafından yapılan bir araştırmada, COVID-19 pandemi sürecinde eğitimde karşılaşılan zorluklar incelenmiştir. Birçok ülkede en çok karşılaşılan zorlukların başında uzaktan eğitime erişim güçlüğü gelmektedir. Ayrıca, okulların karantina önlemleri çerçevesinde kapatılmasıyla eğitimde eşitsizliği artırdığı görülmüştür. Ayrıca, aynı araştırmada, eğitim alanındaki zorlukların hem öğrenciler hem ebeveynler hem de öğretmenler açısından zorlayıcı olduğuna ilişkin sonuçların elde edildiği görülmüştür. Toğluk, Karadede, H., Karadede, Ö vd. (2021) COVID-19 tanılı bireylerde anksiyete ve depresyon düzeylerini incelemişlerdir. Katılımcıların

salgın döneminde %20,8'inin anksiyete ve %44,67'sinin depresyon riskinin yüksek olduğu bulunmuştur. Karademir ve Şahan (2021), Türkiye'de COVID-19 pandemisinin psikososyal etkilerine yönelik müdahale yöntemlerinin etkililiğine ilişkin bir çalışma yürütmüştür. Çalışmada, akılcı-duygusal-davranışçı yaklaşım çerçevesinden bireylerin salgınla ilgili tutumları değerlendirilmiştir. 245 kişiyle yürütülen araştırmada, katılımcılar arasında yalnızca 24'ünün salgınla ilgili akılcı düşüncelerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan, akılcı olmayan düşünceler arasında talepkarlık, felaketleştirme, sıkıntıya katlanamama ve diğerlerini ve kendini derecelendirme boyutlarının katılımcılarda gözlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Malak ve Aydın (2021) tarafından yapılan bir diğer çalışmada, Türkiye'de COVID-19 salgınına yönelik ilk psikososyal tepkiler konusunda bir içerik analizi yürütmüştür. Araştırma bulguları doğrultusunda, salgının ilk dönemlerinde korku, tedirginlik ve panik duygusunun hâkim olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca, salgınla ilgili işlevsel olmayan başa çıkma becerileri arasında başkalarının sağlığını umursamama ve salgın korkusundan dolayı intihar düşüncesinde olma yer almaktadır. Kurt ve Karaaziz (2021) tarafından yapılan araştırmada, COVID-19 salgınının psikososyal alandaki etkileri incelenmiştir. Yapılan gözden geçirme çalışmasında, salgının bireylerde depresyon, yalnızlık, izolasyon, damgalama ve finansal güçlükler gibi sorunları beraberinde getirdiğine yönelik bulguların elde edildiği ve psikolojik müdahalelerin gerekli olduğu vurgulanmıştır. Karataş (2020) tarafından yapılan diğer bir çalışmada, COVID-19 salgını ve travma sonrası büyüme düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. 520 katılımcıyla yürütülen bu çalışmada, COVID-19 pandemisi etkisi, travma sonrası büyüme ve sosyodemografik bilgiler incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre katılımcıların cinsiyet ve eğitim düzeyi bakımından travma sonrası büyüme düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Kadınlarda ve lisansüstü mezunlarında travma sonrası büyüme puanlarının daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

2.2 COVID-19 Pandemisi ve Eğitim

COVID-19 pandemi sürecinde tüm dünya ülkelerinde ve Türkiye'de başlatılan eğitimle ilgili değişikliklere ve araştırmalara bir göz atmak gerekmektedir. COVID-19 pandemisi, eğitim alanında ülkemizde ve tüm dünyada acil bir şekilde geçiş yapılan çevrimiçi dersleri ve web tabanlı eğitim yöntemlerini inceleyen birçok araştırma

yapılmıştır (Pan, 2020; Yıldırım, 2020). Teknoloji hayatımızın bir parçası olmuş ve günümüzde hala gelişmeye devam etmektedir. Bu gelişmeler toplum ve eğitim ayağında yepyeni bir değerler değişimi yaşatmıştır. Teknolojinin gelişmesi ve değişmesi yeni öğrenme yaklaşımlarını ve öğrenme ortamlarını gün yüzüne çıkartmıştır. Bu değişimlerin sonucunda bireyler için yaşam boyu öğrenme gereksinimini karşılayan çevrimiçi dersler ortaya çıkmıştır (Bozkurt, 2015). Balcı (2020), COVID-19'un eğitime olan etkilerini incelediği bir araştırmada dünya bazında 1,5 milyardan fazla öğrencinin, 63 milyon öğretmenin, karantinadan, pandemi tedbirlerinden ve okulların kapatılmasından etkilenen eğitim destek paydaşları ile eğitim topluluğunun olumsuz olarak etkilendiğini savunmaktadır. Uzaktan eğitim ile ilgili bazı olumsuzluklar şu şekilde sıralanabilir; birçok ülkede, internet, teknolojik alet ve çevrimiçi platformların yokluğu, bazı ülkelerde erişim fırsatının sağlanamaması, veri maliyetlerinin yüksek olması sebebi ile dijital sınıfların oluşturulamaması uzaktan eğitimi olumsuz olarak etkilemiştir. Öğrenciler ve eğitim personelleri çevrimiçi platformlara erişimin kısıtlanması veya dijital mecranın kullanılmasında yetkinliklerinin az olması sebebi ile öğrenci ve öğretmenlerin aralarında oluşan etkileşim ve sosyal ilişkilerden mahrum bırakmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmi internet sitesinde, Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk 6 Mart 2020 tarihinde bütün okulların dezenfekte olabilmesi için hassas bir çalışma yürüttüklerini açıklamıştır (MEB, 2021). Karademir (2022), Millî Eğitim Bakanlığı'nın uzaktan eğitim uygulamalarının neler olduğunu ve ne derece nitelikli olduğunu araştırmış ve çıkan sonuçlarda derslerin EBA ve TRT'ye ait kanallardan ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde gerçekleştirilmiş olup yürütülen derslerin genel olarak temel derslerden (Türkçe, Tarih, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji vb.) oluştuğu sonucuna ulaşmıştır. Resim, müzik, beden eğitimi, görsel sanatlar vb. derslerinin uygulamada yer almadığı sonucu saptanmıştır. Bu araştırmanın bir diğer sonucu ise, özel eğitim alanında nitelikli ve yeterli uygulamaların bulunmadığı dikkat çekmektedir. Bozkurt (2020) tarafından yapılan araştırmada, COVID-19 pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler ele alınmıştır. "Yeni normal" olarak nitelendirilen günümüz koşullarında yeni eğitim anlayışının ne olduğu hususunda incelemeler ve karşılaştırmalar yapılan araştırmada, tüm eğitim kademeleri olmak üzere, üniversite düzeyinde eğitimde önemli değişim ve dönüşümlerin gerçekleştiği özellikle acil uzaktan eğitim ve uzaktan eğitim kavramlarının yüksek öğretim eğitim anlayışına

dahil edildiği gözlenmiştir. Bu doğrultuda, ders tasarımı, dijital yeterlilik, travma, kaygı, empati pedagojisi ve destek toplulukları gibi durum ve anlayışların yeni eğitim anlayışıyla beraber görüldüğü ve görülmeye devam edeceği belirtilmiştir. Can (2020) tarafından yapılan araştırmada, COVID-19 pandemi süreciyle birlikte Türkiye'de uzaktan eğitim ve pedagojik yansımaları incelenmiştir. Yapılan tarama çalışmasında elde edilen bulgulara göre, uzaktan eğitime yönelik talebin arttığı ve Türkiye'de bu yönde niteliğin artış gösterdiği gözlenmiştir. Öte yandan, hala erişim, güvenlik, tasarım ve uygulama konularında güçlendirmelerin gerekli olduğu belirtilmiştir. "Yeni normal" ile günlük yaşama dahil edilen yani alışkanlıkların eğitimde de kendini gösteriyor oluşunun, geliştirilen yeni yöntem ve yaklaşımların kullanıcı dostu ve erişilebilir olması gerektiği vurgulanmıştır. Benzer bir şekilde Yakut (2020a) tarafından yapılan araştırmada, COVID-19 pandemi sürecinin lise öğrencileri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırmaya 180 lise öğrencisi katılmış ve öğrencilerin demografik değişkenleri ile pandemi etkilerindeki farklılıklar incelenmiştir. Bulgulara göre, kız öğrencilerin pandemi sürecinde kendisi ve yakınları için duydukları hastalanma kaygısının ve korkusunun erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, lise öğrencilerinin çevrimiçi öğrenme düzeylerindeki değişim hakkındaki görüşleri cinsiyete göre karşılaştırıldığında, kız öğrencilerin, erkek öğrencilere kıyasla pandemi sürecinde öğrenme düzeyinin azaldığını belirtmişlerdir. Kız öğrencilerin, pandemi sürecinde kişisel bakım ve temizliğe daha fazla önem verdiği görülmüştür. Çevrimiçi derslerde kendini ifade etme durumunun sınıflara göre değişimi incelendiğinde, 9.sınıf öğrencilerinin çevrimiçi derslerde kendilerine güvenlerinin arttığı sonucu elde edilmiştir. Pandemi sürecinde mobil cihazlarla meşguliyetin sınıflara göre değişimi incelendiğinde, on ikinci sınıf öğrencilerinin pandemi öncesine göre mobil cihazlarla daha fazla meşgul olduğu sonucu elde edilmiştir. Yakut (2020b) tarafından yapılan bir çalışmada, pandemi sürecinin İlahiyat Bölümü öğrencileri üzerindeki psikososyal etkileri incelenmiştir. Araştırmaya 358 İlahiyat Bölümü öğrencisi katılmıştır. Öğrencilere, pandeminin psikososyal etkilerini incelemek amacıyla pandemi anketi uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, ekonomik durumu düşük olan kişilerin pandemiden daha fazla etkilendikleri görülmüştür. Yaşantıda dini referans alma durumu incelendiğinde, kişiler yaşantılarında dini referans almaları motivasyon aracı olarak görüldüğü ve pandeminin olumsuz etkilerinden daha az etkilendikleri

sonucuna ulaşmışlardır. Cinsiyet, sınıf, yaşanılan yer ve öğrenim görülen bölümü isteyerek tercih etme durumu değişkeni bakımından pandemiden etkilenme düzeylerinde anlamlı farklılık olmadığı sonucu elde edilmiştir. Durak, Çankaya ve İzmirli (2020) tarafından yapılan araştırmada, COVID-19 pandemi sürecinde Türkiye'deki üniversitelerde uzaktan eğitim sistemleri incelenmiştir. Yapılan araştırmanın evrenini 208 üniversite oluşturmakta olup 33 üniversiteye ulaşılmıştır. Üniversitelerin kullandığı öğrenme yönetim sistemleri incelenmiştir. Bulgulara göre, üniversitelerin en çok kullandığı öğrenme yönetim sistemleri Moodle ve ALMS olarak belirtilmiştir. YÖK tarafından eş zamanlı bir şekilde derslerin yürütülmesi önerilmiş olmasına karşın bunu uygulayabilen altı üniversite olduğu görülmüştür. Üniversitelerin, bilgi formunda da belirtilen öğrenme yönetim sistemlerini tercih ettiği görülmüştür. Şen ve Kızılcalıoğlu (2020) COVID-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin ve akademisyenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini incelemişlerdir. Araştırma Antalya AKEV Üniversitesi öğrencileri ve akademisyenleri ile yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin uzaktan öğretim yöntemi ile işlenen dersleri sıkıcı bulduğu, uzaktan öğretimin sosyalleşmeye engel olduğu akademisyenler ile kurulan bağdan yoksun bıraktığı gibi gerekçelerden dolayı uzaktan öğretim sürecinden memnun olmadıkları görülmüştür. Buna ek olarak öğrenciler, uzaktan öğretimin sağladığı erişim kolaylığı avantajının teknik sorunlar yaşanması sebebiyle çok etkin olmadığını belirtmişlerdir. Uzaktan öğretim sürecinde öğrenciler akademik performanslarının artmadığını ve sürecin yıpratıcı olduğunu düşünmektedirler. Dikmen ve Bahçeci (2020) tarafından yapılan diğer bir araştırmada, Fırat Üniversitesi örneği üzerinden COVID-19 pandemisi sürecinde yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik stratejileri incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, Fırat Üniversitesi'nin uzaktan eğitim platformu olarak ortak öğretim sistemleri kullandığı görülmüştür. Ayrıca, Avrupa'da ve Türkiye'de üniversitelerin işleyişleri farklı olmasına karşın, kullanılan yöntemler ve sağlayıcıların aynı olduğu belirtilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde gerekli olan unsurların ise, teknoloji okuryazarlığı, teknolojik altyapı, acil durumlarda yürürlüğe konulacak eylemler olduğu görülmüştür. Çetin ve Anuk (2020) tarafından yapılan araştırmada, üniversite öğrencilerinde psikolojik dayanıklılık ve yalnızlık arasındaki ilişki incelenmiştir. 109 öğrenciyle yapılan araştırmada, COVID-19 pandemi sürecinde yalnızlık ve psikolojik dayanıklılık arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu

görülmüştür. Eti ve Karaduman (2020) tarafından yapılan araştırmada COVID-19 pandemisinin öğretmen adaylarının mesleki yeterliliklerine etkisi üzerine incelemeler yapılmıştır. Araştırma nitel bir durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Bu araştırmanın katılımcıları, Türkiye'deki bir üniversitenin eğitim fakültesinin dokuz bölümündeki 44 katılımcıdan ve son sınıf öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Katılımcıların seçiminde amaçlı örnekleme türü olarak maksimum çeşitlilik örnekleme stratejisi kullanılmıştır. İçerik analizinden elde edilen bulgular, öğretmen adaylarının %40,9'unun kendilerini "yeterli", %38,6'sının "geliştirilmeye ihtiyacı olduğunu" ve %20,5'inin "yetersiz" hissettiğini ortaya koymuştur. Mesleki yeterlik alt alanlarından öğretmen adayları kendilerini "tutum ve değerler" de %68,2 yeterli görmekte, "mesleki alan bilgisi" ve "mesleki beceriler" alt alanlarında kendilerini daha az yeterli görmektedirler. Ayrıca Çevrimiçi Öğretmenlik Uygulaması dersi öğretmen adaylarının mesleki yeterliliklerini olumsuz etkilemiştir. Son olarak öğretmen adayları mezuniyet sonrası pandemi sürecinde göreve başlama konusunda çoğunlukla olumlu düşüncelere sahip olup, zorlukların üstesinden gelebileceklerine inanmakta, kendilerini yetkin hissetmekte ve pandemiye uyum için motivasyona ihtiyaç duymaktadırlar. Seyhan (2021) tarafından yapılan araştırmada, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Covid-19'daki uzaktan eğitim deneyimleri ve bu sürece ilişkin görüşleri incelenmiştir. Nitel araştırma olarak tasarlanan bu çalışmada Türkiye'deki 7 farklı üniversiteden 151 öğretmen adayının katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde ders içeriklerine ve materyallerine erişmek, sınıf ortamı sağlayamama ve öğrencilerin öğrenme kısıtlılıkları gibi konularda problem yaşadıkları sonucu elde edilmiştir. Öztürk, Kırcı ve Turan (2021) tarafından yapılan araştırmada, öğretmen adaylarının COVID-19 sürecinde uzaktan eğitime yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın yöntemi nitel araştırma olarak belirlenmiş ve öğretmenlerin görüşlerini almak amacıyla çevrimiçi formlar kullanılarak yanıtların içerik analizi yapılmıştır. Araştırmaya 201 öğretmen adayı katılmıştır. Öğretmen adaylarının yanıtları incelendiğinde, yanıtların 15 kategoriye ayrıldığı görülmüş öğretmen adaylarının uzaktan eğitim hakkındaki algısının çoğunlukla olumsuz olduğu sonucu elde edilmiştir.

2.3 Belirsizliğe Tahammülsüzlük

Belirsizliğe tahammülsüzlük kavramının araştırıldığı çalışmaların eskiye dayanmadığı görülse de belirsizlik kavramını geçmişte de görmek mümkün olmaktadır. Lovecraft (1927) belirsizliğin kelime anlamı incelendiğinde Edebiyatta Doğaüstü Korku (Supernatural Horror in Literatüre) kitabında belirsizliği şu şekilde tanımlamıştır: 'İnsanlığın en eski ve en güçlü duygusu korku; en eski ve en güçlü korku türü ise bilinmeyenin korkusudur.'. Anlaşılacağı üzere belirsizlik insanlığın en eski zamanına dayanan ve hayatın içinde olan bir olgudur. Belirsizliğe tahammülsüzlüğün kelime anlamı incelendiğinde 'belgisizlik, müphemiyet, belirsiz olma durumu ve vuzuhsuzluk' olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Belirsizlik, hayatımızın hemen hemen her alanında ortaya çıkmakta ve stres verici, tehlikeli, uzak durulması gerekilen bir olgu olarak algılanmaktadır (Armutlu, 2019). Budner (1962); belirsizliğin üç farklı sebeple ortaya çıktığını savunmuştur. Birincisi, ipucu olmayan yeni bir olay veya durum, ikincisi birden fazla ipucu olan karma bir durum, üçüncüsü ise birden fazla ipucunun birden fazla anlam içerdiği çelişkili ve karmaşık bir durumdur. Belirsizlik kavramının açıklanabilmesi için benzer tanımlamalar vardır. Crigger (1996) belirsizlik durumunu karşılaşılan olaylarda açıklama eksikliğine dayalı olarak bilişsel bir durum olarak ifade etmiştir. Keren ve Gerritsen (1999) henüz gerçekleşmeyen ya da gerçekleşmiş bir durum hakkında kuşku duymak olarak tanımlamıştır. Belirsizlik durumunu deneyimlemek, hayatın farklı alanlarında, bireysel veya toplumsal olarak yaşanabilmektedir. Sınav sonucunu bekleme, şehir değiştirme, gelecek hedefleri belirleme, kariyer seçimi yapmak, yeni bir ilişkiye başlamak gibi durumlar kişisel belirsizlik yaratırken işsizlik, ekonomik dalgalanmalar, güvensizlik gibi olaylar ise toplumsal belirsizlik yaratmaktadır (Küçükkömürler, 2017). Herhangi bir durumda ortaya çıkan belirsizlik durumunda, insanlar bu belirsizlik durumundan kaçınmak isteyebilmektedirler. Belirsiz durumlardan kaçınma oranı yüksek olan toplumlarda insanlar belirsizliğe karşı kendilerini tehdit edilmiş olarak algılar ve güvende hissetmezler Belirsiz durumlardan kaçınma düzeyinin az olduğu toplumlarda hayatın getirdiği değişim ve yenilikler kabul edilir ve bu durumlara uyum sağlanır. Aynı zamanda bu toplumda belirsizlik durumunun bireyler için aşılması gereken bir durum olarak görülmektedir (Korkut ve Keskin, 2015). Belirsizliğin tahammül edilemez olarak algılandığı bir toplumda, bireyler gelecekleri hakkında yüksek kaygı yaşamaktadırlar

(Terzi, 2004). Parmaksız (2021) tarafından yapılan araştırmada, erişkin dönemde belirsizliğe tahammülsüzlük üzerinde otomatik düşünceler ve stresle başa çıkma mekanizmalarının etkisi incelenmiştir. Araştırma 393 erişkin birey katılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, belirsizliğe tahammülsüzlük, otomatik düşünceler ve stresle başa çıkma alt boyutlarının arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Çok sayıda araştırma, yaygın anksiyete, depresyon veya diğer ruhsal sorunlarının, belirsizliğe tahammülsüzlük ile önemli ölçüde ilişkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca, yüksek düzeyde belirsizliğe tahammülsüzlüğün ciddi psikolojik sorunları beraberinde getirdiği gözlenmektedir (Carleton vd., 2014). Yükseköğretim kurumlarının sağlıkla ilgili programlarına kayıtlı öğrencilerin kliniklerde staj ve uygulama çalışmalarının durdurulması nedeniyle COVID-19 pandemisinden diğer programlarda okuyan öğrencilere göre daha fazla etkilendikleri ve mağdur oldukları belirtilmiştir. Üniversite öğrencileri belirsizlikle ilişkili en yüksek kaygı ve stres seviyelerini bildirmiştir. (Liu vd., 2020). Duman (2020) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin COVID-19'dan orta düzeyde korktuklarını ve orta düzeyde belirsizliğe karşı tahammülsüz olduklarını göstermiştir. Ayrıca, COVID-19 korkusunun ve belirsizliğe tahammülsüzlüğün cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Salihoğlu (2021) tarafından yapılan araştırmaya göre belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile işlevsel olmayan başa çıkma tutumları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Saatçi (2020) tarafından yapılan araştırmada, üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçilik, psikolojik dayanıklılık, belirsizliğe tahammülsüzlük ve kendini sabote etme düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma için İstanbul'daki çeşitli devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim gören 324 öğrenciyle anket çalışması yürütülmüştür. Araştırmada sonuçlarına göre, belirsizliğe tahammülsüzlük ile mükemmeliyetçilik ve kendini engelleme düzeyleri arasında pozitif yönlü ilişki saptanmıştır. Öte yandan, üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin kendilerini engelleme düzeylerinin belirsizliğe tahammülsüzlük, mükemmeliyetçilik ve psikolojik dayanıklılığı tarafından yordandığı sonucu elde edilmiştir. Çarkıt (2021), üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük ve COVID-19 korkusu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi yüksek olan öğrencilerin, COVID-19

korkusunu daha fazla yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Şar, Işıklar ve Aydoğan (2012), tarafından yapılan bir araştırmanın sonucunda atama bekleyen öğretmenlerin belirsizliğe tahammülsüzlük ve umutsuzluk değişkenlerinin yaşam doyumu üzerinde anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyini yordayan önemli bir değişkende yaşam doyumu değişkeni olarak belirlenmiştir. Yani atama bekleyen öğretmen adaylarının yaşam doyumu düzeyleri düştükçe belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi artmaktadır sonucu saptanmıştır.

2.4 Öğrenme Tutumlarına Yönelik Araştırmalar

Öğrenme tutumları üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, güncel araştırmaların literatürde yer aldığı görülmektedir. Özellikle öğrenme stilleri ve öğrenmeye yönelik tutumların incelendiği araştırmaların farklı yaş gruplarındaki örneklemle yürütüldüğü görülmektedir. Bu araştırmada olduğu gibi üniversite öğrencileriyle de araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Bu bölümde, öğrenmeye yönelik tutumlar ve ilişkili faktörlerin ele alındığı araştırmalar hakkında bilgi verilmektedir. Bu araştırmalar aşağıda özetlenmiştir. Burgess ve Sievertsen (2020) öğrencilerin aldığı ekstra eğitimin kristalize zekâ puanlarının önemli ölçüde olumlu anlamda etkilendiği sonucuna varmışlardır. Okulların kapatılması ve uzaktan eğitimin sonucuna baktıklarında daha az eğitim almanın standart sapmayı olumsuz etkilediği sonucu saptanmıştır. Aynı zamanda öğretim süresinin sonuçlar üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ve ülkeler arası farklılık geliştirebileceğini savunmaktadırlar. Mesela Danimarka'da ders saati Avusturya'dan daha yüksek olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan katılımcıların bir ders yılı boyunca bir saat fazla ders almanın olumlu etkiler yaratabileceği sonucuna ulaşmışlardır. Görgülü Arı ve Hayır Kanat (2020) tarafından yapılan araştırmada, öğretmen adaylarına göre uzaktan eğitim yüz yüze eğitimin yerini alamamıştır. Türküresin'in (2020) araştırmasında öğretmen adayları uzaktan eğitimde etkileşim eksikliği olduğunu, öğrenme kalıcılığının olmadığını, ölçme ve değerlendirme kaynaklı sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Yurdakal ve Kırmızı, (2021) öğretmen adaylarının uzaktan eğitimde teknolojik ekipmanlar ve donanımsal olarak problem yaşadığı sonucu elde edilmiştir. Öztürk, Kırcı ve Turan (2021) ise, öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun uzaktan eğitim ile ilgili temel bilgi ve deneyimi olmadığı sonucu elde edilmiştir. Görüldüğü gibi, öğretmen adayları salgın döneminde yapılan uzaktan

eğitimde güçlükler yaşamışlardır. Dikmen, Tuncer ve Şimşek (2018) araştırmasında, öğrenme stilleri ve öğrenme tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma Fırat Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 164 üniversite öğrencisiyle yürütülmüştür. Araştırmada, ölçeklerden alınan puanlar doğrultusunda sosyodemografik değişkenler bakımından öğrenme stilleri ve öğrenmeye yönelik tutumların farklılıkları incelenmiştir. Sonuç olarak ise, öğrenciler arasında öğrenme stillerinin en baskın olanının özümseyen öğrenme stili olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin yanıtları doğrultusunda saptanan ve sıklığa göre sıralanan diğer öğrenme stilleri ise ayrıştıran, yerleştiren ve değiştiren öğrenme stili olmuştur. Öğrenme stilleri ve öğrenmeye yönelik tutumlar arasındaki ilişki incelendiğinde ise, değiştiren öğrenme stili ile öğrenmeye ilişkin tutumlar arasında anlamlı ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir. Denat (2019) tarafından yapılan diğer bir çalışmada öğrenmeye ilişkin kaygılarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Koyuncu (2015) tarafından yapılan araştırmada elde edilen sonuçlara göre, öğrenmeye ilişkin tutum alt boyutu, cinsiyet, bölüm, sınıf, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi, ailenin ikamet ettiği yer bakımından anlamlı farklılık göstermektedir. Ayrıca, program bakımından öğrenme tutumlarının farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Izgar (2015) tarafından yapılan bir araştırmada not endişesinin öğrenmeye ilişkin tutumları negatif yönlü açıkladığı sonucu elde edilmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ait bilgilere yer verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Araştırmada öğretmen adaylarının COVID-19 pandemi sürecinin belirsizliğe tahammülsüzlük ve öğrenme tutumları düzeylerinin arasındaki ilişkiyi açıklamaya yönelik olduğundan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, hali hazırda devam eden veya geçmişte var olan bir durumu olduğu şekli ile betimleyen araştırma yaklaşımlarıdır. İlişkisel tarama modeli kullanılan araştırmalarda iki ve daha çok değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanır (Karasar, 2005).

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılı İstanbul'da yer alan vakıf üniversitesinin eğitim fakültesinde öğretim gören 122 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubu araştırmanın amacına bağlı olarak araştırmanın konusuna ve detaylı araştırma yapılması açısından amaçsal örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örneklemesi ile belirlenmiştir. Amaçsal örnekleme, detaylı araştırma yapılmasına olanak sağlayan, belli kriterleri karşılayan ve özel durumlarda çalışılmak hedeflendiğinde tercih edilen bir yöntemdir (Büyüköztürk ve diğ., 2013). Kolay ulaşılabilir durum örneklemesi araştırmayı daha az maliyetli kılmaktadır. Aynı zamanda kolay ulaşılabilir durum örneklemesi araştırmaya kolaylık ve çabukluk kazandıran bir yöntem olmasından dolayı araştırmacı araştırmaya uygun olan durumları seçer ve erişilmesi daha kolay seçimler yapar (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışma grubuna ilişkin tanımlayıcı bilgiler aşağıda Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Sosyodemografik Değişkenler	*Gruplar*	*f*	*%*
Cinsiyet	Erkek	26	21,3
	Kadın	97	78,7
	Toplam	122	100,0

Online form üzerinden ulaşılan 122 çalışma grubunun cinsiyete göre dağılımı 97'si (%78,7) kadın ve 26'sı (%21,3) erkektir.

Tablo 2'de çalışma grubunun sınıf düzeyine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Grubunun Sınıf Değişkenine Göre Dağılımları

	Gruplar	*f*	*%*
Sınıf	1. sınıf	4	3,3
	2. sınıf	93	76,2
	3. sınıf	16	13,1
	4. sınıf	9	7,4
	Toplam	122	100,0

Sınıf değişkenine göre, çalışma grubunun en fazla 2. sınıf öğrencileri olduğu görülmektedir 93 (%76,2). En az katılan 1. sınıf öğrencileri 4 (%3,3), ve 4. sınıf öğrencileri 9 (%7,4) oranındadır. 3. sınıf öğrenciler ise 16 (%13,1) kişidir.

Çalışma grubunun bölümlere göre dağılımı Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Çalışma Grubunun Okudukları Bölümlere Göre Dağılımları

	Gruplar	*f*	*%*
Bölüm	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	20	16,1
	İngilizce Öğretmenliği	14	11,5
	Okul Öncesi Öğretmenliği	28	22,9
	Özel Eğitim Öğretmenliği	19	15,6
	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	41	33,6
	Toplam	122	100,0

Bölüm değişkenine göre, İlköğretim Matematik Öğretmenliği 20 (%16,1), İngilizce Öğretmenliği 14 (%11,5), Okul Öncesi Öğretmenliği 28 (%22,9), Özel Eğitim Öğretmenliği 19 (%15,6), Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik 41 (%33,6) bölümünden okuyan öğretmen adaylarının bu araştırmada yer aldığı gözükmektedir.

Çalışma grubunun sigara ve alkol kullanım oranları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Çalışma Grubunun Sigara ve Alkol Kullanım Durumlarına Göre Dağılımları

	Gruplar	*f*	*%*
Sigara kullanımı	Evet	35	28,7
	Hayır	87	71,3
	Toplam	122	100,0
Alkol kullanımı	Evet	39	32,0
	Hayır	83	68,0
	Toplam	122	100,0

Sigara kullananlar 35 (%28,7) ve alkol kullananlar 39 (%32,0) olduğu görülmektedir.

Bu araştırmadaki çalışma grubunun psikolojik destek alma durumları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Çalışma Grubunun Psikolojik Destek Alma Durumlarına Göre Dağılımları

	Gruplar	*f*	*%*
Psikolojik destek	Evet	36	29,5
	Hayır	86	70,5
	Toplam	122	100,0

Çalışma grubunun 36 (%29,5) oranı psikolojik destek almaktadır.

Çalışma grubunun psikiyatrik hastalık geçirme durumlarına göre dağılımları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Çalışma Grubunun Psikiyatrik Hastalık Geçirme Durumlarına Göre Dağılımları

	Gruplar	*f*	*%*
Psikiyatrik hastalık	Evet	9	7,4
	Hayır	113	92,6
	Toplam	122	100,0

Psikiyatrik hastalık tanısı olduğunu belirten çalışma grubunun 9 (%7,4) kişiden oluştuğu gözükmektedir.

Çalışma grubunun COVID-19 öykülerine göre dağılımları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Çalışma Grubunun COVID-19 Öykülerine Göre Dağılımları

	Gruplar	*f*	*%*
COVID-19 öyküsü	Evet	50	41,0
	Hayır	72	59,0
	Toplam	122	100,0

Daha önce COVID-19 tanısı aldığını belirtenlerin oranı 50 (%41,0)'dir.

Çalışma grubunun kronik hastalık durumlarına göre dağılımları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Çalışma Grubunun Kronik Hastalık Durumlarına Göre Dağılımları

	Gruplar	*f*	*%*
Kronik hastalık	Evet	9	7,4
	Hayır	113	92,6
	Toplam	122	100,0

Kronik hastalığı olduğunu belirtenler 9 (%7,4) oranındadır.

Çalışma grubunun ailesinde COVID-19 geçirme durumlarına göre dağılımları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Çalışma Grubunun Ailesinin COVID-19 Geçirme Durumlarına Göre Dağılımları

	Gruplar	*f*	*%*
Ailede COVID-19	Evet	83	68,0
	Hayır	39	32,0
	Toplam	122	100,0

Bu araştırmadaki çalışma grubunun ailesinde COVID-19 öyküsü olanlar 83 (%68,0) kişiden oluşmaktadır.

Çalışma grubunun yakınlarından birinde COVID-19 kaybı yaşama durumlarına göre dağılımları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Çalışma Grubunun Yakınlarından Birinin COVID-19 Kaybı Yaşama Durumlarına Göre Dağılımları

	Gruplar	*f*	%
Yakınlardan birini COVID-19 kaybı yaşama durumu	Evet	37	30,3
	Hayır	85	69,7
	Toplam	122	100,0

Yakınlarından COVID-19 sebebiyle kayıp yaşayanların oranının 37 (%30,3) kişi olduğunu ifade etmişlerdir.

3.3 Veriler ve Toplanması

Araştırmada, çalışma grubuna "Sosyodemografik Bilgi Formu", "Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği", ve "Belirsizliğe Tahammülsüzlük" ölçeği uygulanmıştır.

3.3.1 Sosyodemografik bilgi formu

Öğretmen adaylarının sosyodemografik değişkenleri hakkında veri elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan Sosyodemografik Bilgi Formu'dur (EK-1). Sosyodemografik Bilgi Formunda yaş, cinsiyet, öğrenim görülen bölüm, sınıfı, alkol-sigara kullanımı, psikolojik destek alma durumu, kronik rahatsızlık, psikiyatrik rahatsızlık, COVID-19 öyküsü, ailede COVID-19 tanısı hakkında sorular yer almaktadır.

3.3.2 Öğrenmeye yönelik tutum ölçeği

Araştırmada Çetin ve Çetin (2019) tarafından geliştirilen Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği, öğrenmeye yönelik çaba, öğrenmeyi önemseme ve öğrenmekten kaçınma olmak üzere üç faktörden oluşmaktadır. Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları sırasıyla 0,92, 0,86 ve 0,84 olarak bulunmuştur.

Likert tipi ölçeklerde çoğunlukla kullanılan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, ölçeklerde bulunan maddelerin homojen yapısını sorgulamak ve açıklamak amacıyla kullanılmaktadır.

Cronbach alfa Tablo 11'deki gibi ifade edilmektedir;

Tablo 11. Cronbach Alfa İç Tutarlılık Değerleri

Güvenirlik katsayısı (Cronbach alfa)	**Yorumlama**
0.9	Mükemmel
$0.7 \leq \alpha < 0.9$	İyi
$0.6 \leq \alpha < 0.7$	Kabul edilebilir
$0.5 \leq \alpha < 0.6$	Zayıf
$\alpha < 0.5$	Kabul edilemez

Araştırmacı tarafından araştırma verileri için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları ise 0,86, 0,72 ve 0,69'dur. Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği maddelerinin

güvenirlik değerlerinin bu araştırma için yeterli olduğu görülmektedir. Yani maddelerin güvenirlilik değerleri oldukça yüksektir. Ölçek geneli için Çetin ve Çetin (2019) araştırmacı tarafından hesaplanan iç tutarlılık katsayısı ise sırayla 0,94 ve 0,77'dir. Ölçek geneli için test tekrar test güvenirlik katsayısı 0,84 olarak bulunmuştur. Ölçekte toplam 34 madde bulunur ve ölçekten alınabilecek en yüksek tutum puanı 170 ve en düşük tutum puanı 34'tür. Ölçeğin bir örneği Ek-2'de verilmiştir.

3.3.3 Belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeği

Belirsizliğe tahammülsüzlük kavramının ölçülmesi üzerine araştırmalar, 1962'ye kadar uzanmakla birlikte bu boyutun değerlendirilmesi ve diğer kavramlarla ilişkisinin anlaşılması amacı ile literatüre kazandırılan ilk ölçüm aracı Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği'dir (Budner, 1962). Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği, belirsiz durumlara verilen duygusal ve davranışsal tepkileri ölçen bir ölçek olup Freeston vd. (1994) tarafından Fransızca olarak geliştirilmiştir. Daha sonra İngilizce 'ye uyarlanmıştır (Buhr ve Dugas, 2002). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,74 olarak bulunmuştur. Sarı ve Dağ (2009) belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeğinin Türkçe uyarlamasını yapmışlardır. Ölçeğin amacı, belirsizlik durumlarında verilen duygusal, davranışsal tepkileri ölçmektir. Dört faktörden ve 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,93 ve test-tekrar test Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı da 0,66 şeklinde bulunmuştur. Araştırma verileri için hesaplanan güvenirlik katsayısı ise 0,83'tür. Ölçekte kullanılan maddeler için genel kabul değerlerinin 0,7 ve daha büyük olmasıdır. Literatür incelendiğinde Cronbach alfa katsayısının yaygın kabul edilen değerleri yukarıdaki Tablo 11'de verilmiştir (George&Mallery, 2003). Tablo 11'de verilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayı değerlerine göre bu araştırmada Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeğinin kullanılması uygun görülmektedir. 26 maddelik ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirliliği 0,66 şeklinde bulunmuştur. Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği maddelerinin güvenirliliği kabul edilebilir şeklinde yorumlanmaktadır.

Sarı ve Dağ (2009) ve araştırmacı tarafından analiz edilen alt faktörlerdeki Cronbach's alfa değerleri ise sırayla şu şekildedir:

Belirsizlik stres verici ve üzücüdür: Cronbahc α=0,88;0,88

Belirsizlik ile ilgili olumsuz benlik değerlendirmeleri: Cronbach α=0,79; 0,91

Geleceği bilememek rahatsız edicidir: Cronbach α=0,79; 0,86

Belirsizlik eyleme geçmemi engelliyor: Cronbach α=0,879.

Bu değerler aralığında incelendiğinde Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeğinin maddelerin güvenirliliği oldukça yüksektir. Ölçek EK-3'de verilmiştir.

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırma ölçekleri, araştırmaya gönüllü katılım gösteren İstanbul'daki bir vakıf üniversitesinin eğitim fakültesi öğrencileri için internet ortamında hazırlanarak sosyal medya, yüz yüze görüşme ve e-posta yolu ile ulaştırılmıştır. Çalışma grubuna, çalışma içeriğine ilişkin sözlü ve yazılı olarak bilgilendirilerek, izinleri alınmıştır. Ölçek uygulaması ortalama 15-20 dakika sürmektedir. Gönüllü Bilgilendirme ve Onam Formu ile çalışma grubunun gönüllü katılımları sağlanmıştır. Gönüllü Bilgilendirme ve Onam Formu EK-4'de verilmiştir.

3.5 Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Verilerin analizinde SPSS 25.0 programları kullanılmıştır. Çalışmada, öğretmen adaylarının COVID-19 pandemisi, belirsizliğe tahammülsüzlük ve öğrenme tutumları arasındaki ilişkiyi ve demografik değişkenler bakımından değişkenlerin farklılaşma düzeyleri incelenmiştir. Normal dağılım, değişkenlerin sayısına göre 'tek değişkenli normal dağılım' ve 'çok değişkenli normal dağılım' şeklinde sınıflandırılabilmekte. Bağımlı veya bağımsız değişkenlerin gruplaşmasında normal dağılım göstermesi gerekmektedir (Büyüköztürk, 2013; Stevens, 2009; Tabachnick & Fidell, 2013). COVID-19 pandemisi ile ilişkili bireysel faktörlerin öğrenme tutumları üzerindeki etkisinde belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin aracı rolü incelenmiştir. Araştırma değişkenlerinin normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin normallik analizi sonuçları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Normallik Analizi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov[a]			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	*p*	Statistic	df	*p*
Belirsizliğe Tahammülsüzlük Toplam	0,059	122	,200	0,980	122	,065
Öğrenmeye İlişkin Tutumlar Toplam	0,054	122	,200	0,989	122	,436

Tablo 12'de görüldüğü gibi, normal dağılım gösterdiği saptanan değişkenlerle, aralarındaki ilişkinin incelenmesi için Pearson Korelasyonu uygulanmıştır. Ayrıca, grup karşılaştırmaları için t-testi ve tek yönlü ANOVA uygulanmıştır. Analizlerde anlamlılık değeri 0,05 düzeyinde %95 güven aralığında incelenmiştir. Yordayıcılığın incelenmesi için ilk olarak korelasyon analizi uygulanarak değişkenler arasında anlamlı ve doğrusal bir ilişki olduğu doğrulanmıştır. Sonrasında öğrenme tutumlarına etki eden faktörlerin incelenmesi için çoklu regresyon analizi uygulanmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1 Bulgular

4.1.1 COVID-19 salgın döneminde öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile ilgili bulgular

COVID-19 salgın döneminde öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük puanlarına ait bulgular Tablo 13'de verilmiştir. Belirsizlik ölçeğini yorumlarken kriterler: 1- 'beni hiç tanımlamıyor', 2 -'beni çok az tanımlıyor', 3 - ' beni kısmen tanımlıyor', 4- 'beni tanımlıyor' ve 5- 'beni tam olarak tanımlıyor' şeklindedir.

Tablo 13. Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği ve Alt Boyutlarına Dair Öğretmen Adaylarının Puanlarına Ait Bulgular

	N	*Min.*	*Max*	$\bar{X}$	*SS*
Belirsizlik stres verici ve üzücüdür	122	1,33	5,00	3,41	,964
Belirsizlik ile ilgili olumsuz benlik değerlendirmeleri	122	1,00	5,00	2,57	,923
Geleceği bilememek rahatsız edicidir	122	1,00	5,00	3,23	,980
Belirsizlik eyleme geçmemi engelliyor	122	1,00	5,00	3,20	,937
Toplam Puan	122	1,33	5,00	3,41	,964

Tablo 13'te verilenlere göre Belirsizliğe Tahammülsüzlük ölçeğinin toplam puanının ortalamasının $\bar{X}$=3,41; Belirsizlik stres verici ve üzücüdür faktöründeki toplam puanının aritmetik ortalamasının $\bar{X}$=3,41, Belirsizlikle ilgili olumsuz benlik değerlendirmeleri faktöründeki toplam puanının aritmetik ortalamasının $\bar{X}$=2,57; Geleceği bilmemek rahatsız edicidir faktöründeki toplam puanının aritmetik ortalamasının $\bar{X}$ =3,23 ve Belirsizlik eyleme geçmemi engelliyor faktöründeki toplam puanının aritmetik ortalamasının $\bar{X}$=3,20 olduğu görülmüştür. Bu sonuç doğrultusunda, çalışma grubunun verdiği cevapların ortalama değer olarak beni kısmen tanımlıyor seçeneğine karşılık geldiği görülmektedir.

4.1.2 COVID-19 salgın döneminde öğretmen adaylarının öğrenme tutumları ile ilgili bulgular

COVID-19 salgın döneminde öğretmen adaylarının öğrenme tutumları puanlarına ait bulgular aşağıdaki Tablo 14'de verilmiştir. Öğrenme tutumunu ölçeğini yorumlarken ölçütler: Tamamen Katılıyorum", "Büyük Ölçüde Katılıyorum", "Kısmen Katılıyorum, "Katılmıyorum", "Hiç Katılmıyorum.

Tablo 14. Öğrenme Tutumları ve Alt Boyutlarına Dair Öğretmen Adaylarının Puanlara Ait Bulgular

	N	*Min.*	*Max*	$\bar{X}$	*SS*
Öğrenmeye yönelik çaba	122	2	5	3,71	,487
Öğrenmeyi önemseme	122	3	5	4,39	,538
Öğrenmekten kaçınma	122	1	5	4,29	,724
Toplam Tutum	122	3	5	3,99	,419

Tablo 14'te verilenlere göre Öğrenmeye İlişkin Tutumlar ölçeğinin öğrenmeye yönelik çaba faktöründeki boyutu toplam puanının ortalamasının ortalama X̄=3,71, öğrenmeyi önemseme faktöründeki toplam puanının aritmetik ortalamasının $\bar{X}$ = 4,39, ve öğrenmekten kaçınma faktöründeki toplam puanının aritmetik ortalamasının ise $\bar{X}$=4,29 olduğu görülmüştür. Toplam puanının ortalamasının ise 3,99 olduğu görülmüştür. Bu durumda ortalama değer doğrultusunda 4'e yakın olması dolayısıyla, büyük ölçüde katılıyorum seçeneğine karşılık gelen yanıtları verdiği görülmektedir. Alt boyutlar incelendiğinde, öğrenmeye yönelik çaba alt boyutu kısmen katılıyorum; öğrenmeyi önemseme katılıyorum ve öğrenmekten kaçınma katılıyorum yanıtına karşılık gelen ortalamalar olduğu görülmektedir.

4.1.3 Öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ve öğrenme tutumları sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmalarının incelenmesine yönelik bulgular

Öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük ve öğrenme tutumları düzeylerinin cinsiyet, sigara kullanma, alkol kullanma, psikolojik destek alma, Covid geçirme, ailesi covid geçirme, arkadaşı/akrabası covid geçirmeye göre belirsizliğe tahammülsüzlük ve

öğrenme tutumları düzeylerindeki farklılaşmalara yönelik bağımsız t-testi sonuçları sonuçları Tablo 15'de verilmiştir.

Tablo 15. Cinsiyete, Sigara Kullanmaya, Alkol Kullanmaya, Psikolojik Destek Almaya, Covid Geçirmeye, Ailesi Covid Geçirmeye, Arkadaşı/Akrabası Covid Geçirmeye Göre Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Öğrenme Tutumları Düzeylerindeki Farklılaşmalara Yönelik Bağımsız t-Testi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişkenler		*N*	$\bar{X}$	*ss*	*t*	*p*
Cinsiyet	**Belirsizliğe tahammülsüzlük**	Kadın	97	70,79	19,047	0,237	0,813
		Erkek	25	69,44	21,117		
	Öğrenme tutumları	Kadın	97	12,74	13,205	-0,019	0,985
		Erkek	25	126,80	14,465		
Sigara kullanma	**Belirsizliğe tahammülsüzlük**	Evet	35	74,71	17,838	1,501	0,136
		Hayır	87	68,88	19,958		
	Öğrenme tutumları	Evet	35	123,89	14,054	-1,413	0,160
		Hayır	87	127,63	12,859		
Alkol kullanma	**Belirsizliğe tahammülsüzlük**	Evet	39	71,67	18,127	0,447	0,655
		Hayır	83	69,98	20,062		
	Öğrenme tutumları	Evet	39	126,46	15,507	-0,165	0,870
		Hayır	83	126,89	12,406		
Psikolojik destek alma	**Belirsizliğe tahammülsüzlük**	Evet	36	74,36	16,764	1,525	0,130
		Hayır	86	68,54	20,118		
	Öğrenme tutumları	Evet	36	128,25	15,385	0,925	0,357
		Hayır	86	125,81	12,263		
Covid geçirme	**Belirsizliğe tahammülsüzlük**	Evet	50	72,30	19,886	0,845	0,400
		Hayır	72	69,28	19,107		
	Öğrenme tutumları	Evet	50	123,46	13,758	-2,301	0,023*
		Hayır	72	129,04	12,765		
Ailesi Covid geçirme	**Belirsizliğe tahammülsüzlük**	Evet	83	70,64	19,986	0,101	0,920
		Hayır	39	70,26	18,359		
	Öğrenme tutumları	Evet	83	126,69	13,538	-0,081	0,936
		Hayır	39	126,90	13,312		

Tablo 15'te bağımsız tahammülsüzlük toplam puanı cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir (t(122)=0,813; p<.05). Ayrıca, öğrenme tutumları toplam puanı cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir (t(122)=0,985; p<.05). Sigara kullanmaya göre bağımsız T-testi sonuçlarında belirsizliğe tahammülsüzlük toplam puanı sigara kullanımına göre anlamlı farklılık saptanmamıştır (t(122)=0,136; p<.05). Ayrıca, öğrenme tutumları toplam puanı sigara kullanımına göre anlamlı farklılık

göstermemektedir (t(122)=0,160; p<.05). Alkol kullanmaya göre göre bağımsız T-testi sonuçlarında belirsizliğe tahammülsüzlük toplam puanı alkol kullanımına göre anlamlı farklılık göstermemektedir (t(122)=0,655; p<.05). Ayrıca, öğrenme tutumları toplam puanı alkol kullanımına göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir (t(122)=0,870; p<.05). Psikolojik destek alma durumuna göre göre bağımsız t-testi sonuçlarında belirsizliğe tahammülsüzlük toplam puanı alkol kullanımına göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir (t(122)=0,130; p<.05). Ayrıca, öğrenme tutumları toplam puanı psikolojik destek alma durumuna göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir (t(122)=0,357; p<.05). COVID-19 öyküsü bakımından bağımsız t-testi sonuçlarında belirsizliğe tahammülsüzlük toplam puanına göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir (t(122)=0,400; p<.05). Ayrıca, öğrenme tutumları toplam puanı COVID-19 tanısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (t(122)=0,023; p<.05). COVID-19 geçirmediğini belirten çalışma grubunun öğrenmeye ilişkin tutum puanları anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Ailesi COVID-19 geçirmeye göre bağımsız t-testi sonuçlarında belirsizliğe tahammülsüzlük toplam puanlarında anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur. (t(122)=0,920; p<.05) Ayrıca, öğrenme tutumları puanları ailede COVID-19 öyküsü bakımından anlamlı bir farklılık görülmemiştir (t(122)=0,936; p<.05). Çalışma grubunun sınıf seviyesine göre belirsizliğe tahammülsüzlük ANOVA sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Sınıf Seviyesine Göre Belirsizliğe Tahammülsüzlük Puanları ANOVA Testi Sonuçları

Levene Testi		**Tek Yönlü ANOVA Testi**			
F	*P*		*Df*	*F*	*p*
.13	.93	Gruplar Arası	3	0,666	0,575
		Grup İçi	118		
		Toplam	122		

Tablo 16'ya göre ANOVA sonuçları belirsizliğe tahammülsüzlük puanlarında kıdeme göre anlamlı farklılaşma görülmemiştir (p = 0.575, p<.05).

Çalışma grubunun sınıf seviyesine göre öğrenme tutumu ANOVA sonuçları Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17. Sınıf Seviyesine Göre Öğrenme Tutumu ANOVA Testi Sonuçları

Levene Testi		**Tek Yönlü ANOVA Testi**			
F	*P*		*Df*	*F*	*P*
.44	.72	Gruplar Arası	3	1,024	0,385
		Grup İçi	118		
		Toplam	122		

Tablo 17'ye göre ANOVA sonuçları öğrenme tutumu puanlarında sınıfa göre anlamlı farklılaşma görülmemiştir (p = 0,385, p<.05).

Çalışma grubunun programa göre belirsizliğe tahammülsüzlük ANOVA sonuçları Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18. Programa Göre Belirsizliğe Tahammülsüzlük Puanları ANOVA Testi Sonuçları

Levene Testi		**Tek Yönlü ANOVA Testi**			
F	*P*		*Df*	*F*	*P*
1,29	.27	Gruplar Arası	4	1,165	0,330
		Grup İçi	117		
		Toplam	122		

Tablo 18'e göre göre ANOVA sonuçları belirsizliğe tahammülsüzlük puanlarında programa göre anlamlı farklılaşma görülmemiştir (p = 0,330, p<.05).

Tablo 19'da programa göre öğrenme tutumu puanlarında farklılaşmalara dair tek yönlü ANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 19. Programa Göre Öğrenme Tutumu ANOVA Testi Sonuçları

Levene Testi		**Tek Yönlü ANOVA Testi**			
F	*P*		*Df*	*F*	*P*
1,41	.23	Gruplar Arası	4	0,805	0,525
		Grup İçi	117		
		Toplam	122		

Tablo 19'a göre göre ANOVA sonuçları öğrenme tutumları puanlarında programa göre anlamlı farklılaşma görülmemiştir (p = 0,525, p<.05).

4.1.4 COVID-19 salgınında öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile öğrenme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi ile ilgili bulgular

Öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri, öğrenme tutumları düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı, ilişkinin düzeyi ve yönünün belirlenmesi için gerçekleştirilen korelasyon analizinin sonuçları Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20. Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Öğrenme Tutumları Düzeyleri Arasındaki İlişkilere Ait Basit Korelasyon Sonuçları

		Toplam öğrenme tutumu	Öğrenmeye yönelik çaba	Öğrenmeyi önemseme	Öğrenmekten kaçınma
Toplam belirsizliğe tahammülsüzlük	R	-,032	-,016	,055	-,093
	p	,724	,864	,551	,311
	N	122	122	122	122
Belirsizlik stres verici ve üzücüdür.	R	,072	,073	,125	-,025
	p	,429	,422	,169	,788
	N	122	122	122	122
Belirsizlik ile ilgili olumsuz benlik değerlendirmeleri	R	-,146	-,120	-,025	-,151
	p	,108	,187	,788	,097
	N	122	122	122	122
Geleceği bilememek rahatsız edicidir	R	-,038	-,010	,025	-,098
	p	,678	,913	,788	,281
	N	122	122	122	122
Belirsizlik eyleme geçmemi engelliyor	R	,039	,043	,091	-,033
	p	,667	,639	,321	,716
	N	122	122	122	122

Tablo 20'de belirsizliğe tahammülsüzlük ile öğrenme tutumları arasındaki korelasyona bakıldığında, öğrenme tutumları alt boyut ve toplam puanları ile belirsizliğe tahammülsüzlük alt boyut ve toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Araştırmada, öğrenme tutumları ve belirsizliğe tahammülsüzlük arasında anlamlı korelasyon bulunmaması sebebiyle regresyon ve aracı rol analizi yapılmamıştır.

4.2 Tartışma

Araştırmanın bulgularının tartışılması araştırma soruları çerçevesinde başlıklar altında verilmiştir.

4.2.1 COVID-19 salgın döneminde öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin tartışılması

Bu çalışmanın bulgularına göre, öğretmen adayları belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerini "kısmen beni tanımlıyor" şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre öğretmen adaylarının belirsiz olay ya da durumlara karşı tepki verdikleri söylenebilir. Bu durum öğretmen adaylarının endişeli olmaya daha fazla eğilimli olduklarını da gösterir (Dugas vd., 2004). Bu bulguyu Türkiye'de yapılan araştırmalar da desteklemektedir (Duman, 2020; Izgar, 2015; Saatçi, 2020). Belirsizliğe tahammülsüzlük ve uyku kaliteleri değişkenlerini inceleyen bir başka çalışmada belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri yüksek olan katılımcıların kötü uyku kalitesine sahip oldukları belirlenmiştir (Sarı, Işık ve Baran, 2022). Yapılan bir diğer çalışmada COVID-19 sürecinde obsesif kompulsif bozukluk düzeyi yüksek olan bireylerin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Aynı çalışmada incelenen diğer bulgular obsesif kompulsif bozukluk belirtisi olan bireylerin ağır ve orta şiddetli anksiyete gösterdikleri bulgularına ulaşılmıştır (İskenderoğlu, 2022). Ayrıca yapılan deneysel çalışma sonuçlarına göre, kadın öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin belirsizlik yönetimi eğitim programı yoluyla geliştirmek amaçlanmıştır. Belirsizlik yönetimi eğitim programına katılan kadın öğretmen adayları belirsizliğe tahammül edebilme düzeyleri artmıştır. Aynı zamanda bu programa katılan katılımcılarda belirsizliği daha az stres verici ve üzücü olarak algılamışlardır (Arslan, 2013). Bu çalışma sonuçlarına göre bireylerin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin artması aniden değişen koşullara uyum sağlayabilme, belirsizlik içeren durumlar karşısında rahat davranabilmenin öğretilmesi bireylere daha iyi gelecektir. COVID-19 pandemisinin ilk yılında da başlayan belirsizliğe tahammülsüzlük durumunun artması ilerleyen yıllarda da devam edebileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda eğitim faaliyetlerinde belirsizlikle başa çıkabilme programları eklenmesinin öğrencileri bu durumla başa çıkabilme becerisi edinebilecekleri düşünülmektedir.

4.2.2 COVID-19 salgın döneminde öğretmen adaylarının öğrenme tutumlarının tartışılması

COVID-19 pandemisi tüm dünyayı fiziksel, sosyal ve duygusal olarak etkilemiş yaşamın her alanında ani değişimler oluşturmuştur. Öğrenciler ve öğretmenleri ile tüm eğitim sistemi de bu ani değişimlere hızlı uyum sağlamaya çalışan grupların başında gelmektedir (Erkut, 2020). Bu çalışmada bir diğer amaç öğretmen adaylarının pandemi döneminde öğrenme tutumları düzeylerini incelemektedir. Bu araştırmada öğretmen adaylarının öğrenme tutumları ortalama puanları "büyük ölçüde katılıyorum" olarak belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının öğrenmeye yönelik çaba alt faktöründeki ortalama puanları da "kısmen katılıyorum" olarak belirlemişlerdir. Öğrenmeyi önemseme ve öğrenmekten kaçınma alt faktörlerindeki ortalama puanlarının ise "büyük ölçüde katılıyorum" şeklinde olduğu görülmüştür. Bu sonuç, araştırma grubunda yer alan üniversitenin uzaktan eğitim araçlarının kullanışlılığını da işaret ediyor olabilir. COVID-19 ile eğitimde önemli bir değişim yaşanmıştır (Bozkurt, 2020) ve bu dönüşüm sürecinde çalışma grubunda yer alan öğretmen adaylarının öğrenme tutumlarında olumsuzluk olmadığı görülmüştür. Can (2020) tarafından yapılan bir araştırmada, COVID-19 pandemi süreciyle birlikte Türkiye'de uzaktan eğitimde geliştirilen yeni yöntem ve yaklaşımların kullanıcı dostu ve erişilebilir olması gerektiği belirtilmiştir. Uzaktan eğitimin devam edebileceği düşünüldüğünden bu sistem geliştirilmelidir. Köse (2021) yayımladığı araştırmasında hemşirelik öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumlarını incelemiştir. Bu araştırma sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını orta düzeyde bulmuştur. Ayrıca sosyodemografik değişkenleri incelediğinde sosyoekonomik durumu iyi olan, uzaktan eğitime ulaşım imkânı olan, pandemi' ye bağlı endişe seviyeleri düşük olan öğrencilerin e-öğrenmeye yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. E-öğrenmeye ulaşım imkânı düşük olan öğrencilerin sürekli kaygı durumlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç uzaktan eğitime ulaşma imkânı olmayan kişilere teknolojik destek sağlanması gerektiğini göstermektedir.

4.2.3 Öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ve öğrenme tutumları sosyodemografik değişkenlere göre tartışılması

Bu araştırmada öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmalar olmadığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde belirsizliğe tahammülsüzlük ve cinsiyet değişkeni farklılığına rastlanmayan çok sayıda araştırma mevcuttur (Boelen ve diğ, 2014; Erguvan, 2015; Keleşoğlu ve Adam Karduz, 2022). Yakut (2020a)'un araştırmasında ise kız öğrencilerin pandemi kaygılarının, erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca belirsizliğe tahammülsüzlük bakımından 'belirsizlik stres verici ve üzücüdür' boyutunda kadınlar erkeklere göre farklılaştığı saptanmıştır, belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeğinin diğer boyutlarında kadın ve erkek arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Şener, Şener Taplak ve Höbek Akarsu (2022), araştırmaya katılanların pandemi sürecinde çevrimiçi öğrenmeyi tercih etmedikleri, katılımcıların çoğunluğu çevrimiçi dersleri cep telefonlarından takip ettikleri belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenlerine bakıldığında erkek öğrencilerin bireysel farkındalıkları kız öğrencilerden daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulara dayanarak sigara ve alkol kullanımının, psikolojik destek alma durumunun, Covid geçirme, ailesinin Covid geçirme durumlarının, öğrenim gördükleri programın ve sınıf seviyelerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerini ve öğrenme tutumlarını etkilemediği söylenebilir. COVID-19 pandemi sürecinde yaş değişkenine yönelik çalışmalar mevcuttur (Memiş Doğan ve Düzel, 2020). COVID-19 tanısı değişkenine göre öğrenmeye ilişkin tutum puanlarında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. COVID-19 tanısı geçirmediğini belirten çalışma grubunun öğrenmeye ilişkin tutum puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum COVID-19 hastalığına yakalanmış bireylerin bu hastalığın vermiş olduğu olumsuz durumlarından daha fazla etkilendiğini ve uzaktan eğitimden yararlanırken zorluklar yaşadığını ve uzaktan eğitime odaklanamadıkları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca COVID-19 tanısı almamış kişilerin uzaktan eğitimi yararlı bularak tercih ettiklerini ve öğrenme tutumlarına etki etmediği sonucuna ulaşılabilir. Yapılan bir araştırmada pandemi döneminde üniversiteye yeni başlamış öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Katılımcılarda COVID-19'a yakalanmış olmaları ile çevrimiçi eğitime yönelik tutumları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır (Bingöl, Halisdemir ve Aghazade., 2022).

4.2.4 COVID-19 salgınında öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile öğrenme tutumları arasındaki ilişkinin tartışılması

Araştırmada belirsizliğe tahammülsüzlük ile öğrenme tutumları arasındaki korelasyona bakıldığında, belirsizliğe tahammülsüzlük ile öğrenme tutumları toplam puanları arasında anlamlı ilişki olmadığı saptanmıştır. Belirsizliğe tahammülsüzlüğün başka değişkenlerle ilişkisini inceleyen araştırmalar daha önce yapılmıştır ve bu araştırmalardan Salihoğlu (2021) belirsizliğe tahammülsüzlüğü yüksek olan bireylerin işlevsel olmayan başa çıkma becerilerini kullanmaya yatkın olduğu ve bu durumun psikolojik belirtiler açısından risk faktörü oluşturabileceği anlaşılmaktadır. Literatür taraması yapılan bir çalışmada COVID-19 pandemi sürecinde yapılan araştırmaların öğrencilerin anksiyete, depresyon, korku düzeyleri ve stres durumları incelenmesi amaçlanmıştır. 'Pubmed' ve 'Google Akademik' üzerinden yapılan bu çalışmada 22 araştırma incelenmiştir. Bu araştırmadaki çalışmaların verileri incelendiğinde, öğrencilerin genellikle COVID-19 sürecinde orta düzeyde anksiyete yaşadıklarını göstermektedir. Depresyon, stres düzeyleri ve korku değişkenleri bakımından inceleme yapıldığında araştırmalardan farklı sonuçlar elde edilmiştir. Cinsiyet değişkenine bakıldığında kadınların depresyon ve anksiyete oranının erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda COVID-19'a ait haberlerin düzenli olarak takip edilmesi anksiyete düzeyinin artırılmasına sebep olmaktadır. Kapalı alanlar veya evde uzun süre geçiren bireylerde umutsuzluk, karamsarlık ve stres düzeylerini artırdığı sonucuna varılmıştır (Didin, Yavuz ve Gezgin Yazıcı, 2022). Araştırmada bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının belirsizlikle ilgili olumsuz benlik değerlendirmeleri faktöründeki toplam puanının aritmetik ortalamasının en düşük puanı aldığı görülmektedir. Bu sonuçla paralel olmayan araştırmalar mevcuttur (Başçı ve Hamamcı, 2022).

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada, öğretmen adaylarında belirsizliğe tahammülsüzlük ve öğrenme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda COVID-19 döneminde, öğretmen adaylarının belirsizliğe tahammülsüzlüklerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının öğrenme tutumları ise genel olarak olumlu olduğu tespit edilmiştir. Öğrenmeye çabalamada ve öğrenmeyi önemsemede orta düzeyde olumlu tutuma sahiptirler. Ayrıca, öğrenmen adaylarının öğrenmekten kaçınmadıkları görülmüştür. COVID-19 pandemisi ile değişen eğitim öğretim yöntemlerinin ve bilgiye erişimin kısıtlanması öğretmen adaylarının öğrenmeye ilişkin tutumları üzerinde olumsuz bir etkiye yol açmadığı görülmüştür. Bunun altında yatan sebepler arasında, araştırmanın yapıldığı üniversitenin öğrenme yönetim sistemlerinin ve yüz yüze derslerde kullanılan öğretim olumlu etkisi olabileceği düşünülmektedir. COVID-19 geçiren kişilerin öğrenmeye ilişkin tutum puanlarının geçirmeyenlere göre anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmüştür. Bu durum, hastalığın seyri ile ilgili olarak öğrenimlerini devam ettirmede bir süre problem yaşamış olmaları ihtimali ile açıklanabilir. Bununla birlikte, çalışma grubunun cinsiyet, sınıf, bölüm, alkol ve sigara kullanımı, ailede COVID-19 tanısı değişkenleri bakımından belirsizliğe tahammülsüzlük ve öğrenmeye ilişkin tutumlar puanlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Öğretmen adaylarının öğrenme tutumları ve belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Bunun sebebi araştırmanın COVID-19 sonrasındaki yeni normalleşme döneminde, öğretmen adaylarının hem yüz yüze hem de çevrimiçi ders seçeneklerine sahip olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Dolayısıyla bu araştırmada incelenen değişkenlerin pandemi sürecinin olumsuz durumlarından daha çok etkilenmiş bireyler ile güncel çalışmalar yapılabilir. Güncel çalışmalar COVID-19 pandemi dönemine ait incelemeleri amaçlayan yeni ölçekler ile yapılması ve COVID-19'un psikolojik etkilerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada pandemi sürecinin normalleşme dönemine denk geldiği ve bireylerin görece rahatladığı yani belirsizlik durumunun daha yoğun yaşandığı dönemlerine denk gelmediği dönemde yürütüldüğü unutulmamalıdır.

Araştırmanın çalışma grubunu 122 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun sayısının artırılması ve öğretmen adaylarının branşlarına göre karşılaştırma yapılması

önerilmektedir. Bu araştırma tek bir üniversite ile sınırlı kalmıştır. Farklı bölgelerde yer alan birden fazla üniversite ile çeşitlilik sağlanarak güncel araştırmalar yapılabilir. Üniversitede öğretim gören öğretmen adayları özelinde yapılan bu çalışma toplumun geneli içinde göz önünde bulundurulmalı ve bu salgın sürecinde eğitim ve öğretimde yeni çalışmaların yapılması önerilmektedir. İleride yapılacak çalışmalarda salgın sürecinde belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerini daha iyi inceleyebilmek için seçilen çalışma gruplarına belirsizlikle başa çıkma yolları psiko-eğitim programı verilerek, test-tekrar test yöntemiyle belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri eğitim öncesi ve sonrasında ölçülerek deneysel bir çalışma yapılabilir.

Bu araştırmada, çalışma grubunun COVID-19 sürecinin olumsuz etkilerinden daha az etkilenmiş bireylerden oluştuğu görülmektedir. Bu araştırmaya katılan bireylerin çoğunluğu ailesinde COVID-19 kaybı yaşamamış, kronik hastalığı olmayan, psikolojik rahatsızlığı bulunmayan, COVID-19 tanısı almamış, psikayatrik tanısı olmayan kişiler oluşturmaktadır. Bu sebeple bu araştırmanın değişkenleri incelenmesinde pandemi döneminin olumsuz koşullarından daha fazla etkilenmiş kişiler ile güncel çalışmalar yapılabilir. Öğrenme tutumları ve belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeklerinin farklı yaş grupları ve eğitim seviyelerini kapsayan güncel araştırmalarda kullanılması ve geçerlik ve güvenirlik değerlerinin bu çalışma grubunun içinde değerlendirilmesi önerilmektedir. Bu araştırma, İstanbul'da bir üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adayları üzerinde gerçekleşmiştir. Farklı ilk ve ortaöğretim veya yüksek lisans kurumlarında öğrenim gören öğrenciler üzerinde de belirsizliğe tahammülsüzlük ve öğrenme tutumları üzerindeki etkileri ölçen benzer araştırmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Akoğlu, G. ve Karaaslan, B. T. (2020), COVID-19 ve izolasyon sürecinin çocuklar üzerindeki olası psikososyal etkileri, *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi,* 5 (2), 99-103.

Alpar, R. (2013), Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Yöntemler, *Detay Yayıncılık* Dördüncü baskı. https://dergipark.org.tr/en/pub/ikcusbfd/issue/55773/736666

Armutlu, İ. (2019). *Belirsizliğe tahammülsüzlük, dürtüsellik, ruminasyon ve genel erteleme eğiliminin psikolojik belirtiler ile ilişkisi* (Yayın no: 558631), [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Arslan, Y. (2013). *Belirsizlik yönetimi (belyön) programının belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyine etkisi: kadın öğretmen adayları üzerine deneysel bir araştırma* (Yayın No: 345680) [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Aysan A.F., Balcı E., Karagöl E.T., Kılıç E., Gültekin F., Şahin F., Parlakpınar, H., Bulut, M., Garipağaoğlu, M., Solak, M., Erin, N, Özçelik, T., Kara, F., Çınarka, H., Gür, M., Mete, B., Emek, M., Mestan, E., Şimşek, M. ve Gündüz, K., (2020) *Covid-19 Pandemi Değerlendirme Raporu.* Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.

Balcı, A. (2020). Covid-19 özelinde salgınların eğitime etkileri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi*: Kuram ve Uygulama, *3* (3), 75-85. 2 Mart 2022'de https://dergipark.org.tr/en/pub/ijls/issue/58115/772767 adresinden indirildi.

Başçı, Z. ve Hamamcı, Z. (2022). Üniversite öğrencilerinde belirsizliğe tahammülsüzlük ve mükemmeliyetçilik ile öz duyarlılık arasındaki ilişki. *Humanistic Perspectives, 4*(2), 204-226. https://doi.org/1047793/hp.1048293

BBC News Türkçe (2020). Koronavirüs: Türkiye'de Hangi İlde, Ne Tür Tedbirler Uygulanıyor? 10 Mart 2022 tarihinde https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-52663160 adresinden indirildi

Bingöl, A., Halisdemir, N. ve Aghazade S. (2022). Covıd-19 salgını döneminde üniversiteye başlayan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile sosyodemografik özellikleri arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*:

Teori ve Uygulama, 13(25), 143-168. 10 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/en/pub/eibd/issue/70603/1103921 adresinden indirildi.

Boelen, P. A., Reijntjes, A., & Carleton, R. N. (2014). Intolerance of uncertainty and adult separation anxiety. *Cognitive behaviour therapy*, *43*(2), 133–144. https://doi.org/10.1080/16506073.2014.888755

Budner, N. Y. S. (1962). Intolerance of ambiguity as a personality variable. *Journal Of Personality*, *30*(1), 29-50. https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1962.tb02303.x

Buhr, K., ve Dugas, M. J. (2002). The ıntolerance of uncertainty scale: psychometric properties of the english version. *Behaviour research and therapy*, *40*(8), 931–945. https://doi.org/10.1016/s0005-7967(01)00092-4

Burgess, S., ve Sievertsen, H. H. (2020). Schools, skills, and learning: the impact of covıd-19 on education. CEPR policy portal. 12 Şubat 2022 tarihinde https://voxeu.org/article/impact-covid-19-education adresinden indirildi.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (15. baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (18. baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Bozkurt, Ö.A. (2015) Kitlesel açık çevrimiçi dersler ve sayısal bilgi çağında yaşam boyu öğrenme fırsatı. *Açıköğretim Uygulamaları Araştırmaları Dergisi*, *1*(1), 56-81. 15 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/auad/issue/3030/42090 adresinden indirildi.

Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142. 15 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/56247/773769 adresinden indirildi.

Can, E. (2020). Coronavirüs (covid-19) pandemisi ve pedogajik yansımaları: türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. Açıköğretim *Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53. 15 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/55662/761354 adresinden indirildi.

Carleton, R. N., Duranceau, S., Freeston, M. H., Boelen, P. A., McCabe, R. E., & Antony, M. M. (2014). "But it might be a heart attack": intolerance of

uncertainty and panic disorder symptoms. *Journal of anxiety disorders*, *28*(5), 463–470. https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2014.04.006

Carleton R. N. (2016). Into the unknown: A review and synthesis of contemporary models involving uncertainty. *Journal of anxietydisorders*, *39*, 30–43. https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2016.02.007

Çarkıt, E. (2021). Üniversite öğrencilerinde covid-19 korkusunun yordayıcısı olarak belirsizliğe tahammülsüzlük. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*. *5*(1), 33-42. https://doi.org/10.46762/mamulebd.934991

Çetin, C. ve Anuk, Ö. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde yalnızlık ve psikolojik dayanıklılık: bir kamu üniversitesi öğrencileri örneklemi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, COVID-19 Özel Sayısı 2*, 170-189. 20 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/54658/733121 adresinden indirildi.

Çetin, Ş. ve Çetin, F. (2019). Öğrenmeye yönelik tutum ölçeği (öytö) geliştirme çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17 (1), 140-157. 20 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/en/pub/tebd/issue/46309/537967 adresinden indirildi.

Crigger N. J. (1996). Testing an uncertainty model for women with multiple sclerosis. *ANS. Advances in nursing science*, *18*(3), 37–47. https://doi.org/10.1097/00012272-199603000-00005

Denat, Y. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin öğrenme tutumları ve etkileyen etmenler. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi*, *2*(2), 10-21. 25 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/sauhsd/issue/50266/618554 adresinden indirildi.

Didin, M., Yavuz, B. ve Gezgin Yazıcı, H. (2022) Covid-19'un öğrencilerin stres, anksiyete, depresyon, korku düzeylerine etkisi: Sistematik derleme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar – Current Approaches in Psychiatry*, *14*(1), 38-45. 10 Ağustos 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/en/pub/pgy/issue/68246/931572 adresinden indirildi.

Dikmen, M., Tuncer, M., ve Şimşek, M. (2018). Öğrenme stilleri ile öğrenmeye yönelik tutum arasındaki ilişki. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *11*(37), 388-400. https://doi.org/10.17719/jisr.2018.2456

Dikmen, S. ve Bahçeci, F. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik stratejileri: Fırat Üniversitesi Örneği. *Turkish Journal of Educational Studies, 7*(2), 78-98. https://doi.org/10.33907/turkjes.721685

Duan, L., ve Zhu, G. (2020). Psychological interventions for people affected by the COVID-19 epidemic. *The Lancet. Psychiatry, 7*(4), 300-2. https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30073-0.

Dugas, M. J., Buhr, K. ve Ladouceur, R. (2004). The role of intolerance of uncertainty in etiology and maintenance. *Generalized Anxiety Disorder: Advances in Research And Practice* içinde, R. G. Heimberg, C. L. Turk ve D. S. Mennin (Eds.), New York: The Guilford Press.

Duman, N. (2020). Üniversite öğrencilerinde COVID-19 korkusu ve belirsizliğe tahammülsüzlük. *The Journal of Social Science 4*(8), 426-437. 26 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/tjsosci/issue/56768/748404 adresinden indirildi.

Durak, G., Çankaya, S. ve İzmirli, S. (2020). COVID-19 pandemi döneminde türkiye'deki üniversitelerin uzaktan eğitim sistemlerinin incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, *14*(1), 787-809. https://doi.org/10.17522/balikesirnef.743080

Eğitim Reformu Girişimi (2020). Eğitimin içeriği. Eğitim İzleme Raporu. 10 Mart 2022 tarihinde https://www.egitimreformugirisimi.org/egitim-izleme-raporu-2020-egitimin-icerigi/ adresinden indirildi.

Erguvan, F. M. (2015). Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri ile psikolojik iyi olma düzeylerinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya. (Tez no: 413668).

Erkut, E. (2020). Covid-19 sonrası yükseköğretim. *Yükseköğretim Dergisi, 10*(2),125-133. 15 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/yuksekogretim/issue/56691/791045 adresinden indirildi.

Eti, İ. ve Karaduman, B. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinin öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim,* 635-656. 26 Mart 2022 tarihinde

https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/58895/787238 adresinden indirildi.

Freeston, M. H., Rhéaume, J., Letarte, H., Dugas, M. J. ve Ladouceur, R. (1994). Why do people worry? *Personality and Individual Differences, 17*(6), 791–802. https://doi.org/10.1016/0191-8869(94)90048-5.

Gençoğlu, C. ve Çiftçi, M. (2020). Covid-19 salgınında eğitim: Türkiye Üzerinden Bir Analiz. *Journal of History School*. https://doi.org/10.29228/joh.44212

George, D. ve Mallery, P. (2003). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference. 11.0 update* (4th ed.). Boston: Allyn & Bacon.

Görgülü Arı, A. ve Hayır Kanat, M. (2020). Covid-19 (Koronavirüs) üzerine öğretmen adaylarının görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Salgın Hastalıklar Özel Sayısı,* 459-492. 26 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyusbed/issue/56115/772126 adresinden indirildi.

Hisli Şahin N. (2010). *Stresle başa çıkma olumlu bir yaklaşım,* Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Izgar, H. (2015). Öğretmen adaylarının eğitim stresi ve öğrenmeye karşı tutumları üzerinde karşılaştırmalı bir araştırma. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 10* (2), 385-399. 26 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/159878 adresinden indirildi.

İskenderoğlu, İ. (2022). *Obsesif kompulsif belirtiler, belirsizliğe tahammülsüzlük ve kaygı arasındaki ilişki: covid-19 sürecine özgür bir çalışma.* (Tez no: 750875) [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Karademir, Ç. ve Şahan, B. (2021). Türkiye'de covid-19 pandemisinin psikososyal etkileri ve akılcı duygusal davranışçı terapinin abc modeli çerçevesinde incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 4*(2), 416-439. https://doi.org/10.33400/kuje.951888

Karademir, F. (2022). *Covid-19 Pandemisi'nin eğitim politikalarına ulusal düzeyde etkileri.* (Tez no: 717648) [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Bitlis Eren Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Karataş, Z. (2020). COVID-19 pandemisinin toplumsal etkileri, değişim ve güçlenme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, COVID-19 Özel Sayısı,* 3-17. 15

Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/tushad/issue/54680/722406 adresinden indirildi.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi,* (15. Basım), Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.

Kasapoğlu, F. (2020) COVID-19 salgını sürecinde kaygı ile maneviyat, psikolojik sağlamlık ve belirsizliğe tahammülsüzlük arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Turkish Studies, 15,* 599-614. 20 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/ueader/issue/59308/834648 adresinden indirildi.

Keleşoğlu, F. ve Adam Karduz, F. F. (2022). COVID-19 sürecinde bireylerin kişilerarası duygu düzenleme stratejileri ve belirsizliğe tahammülsüzlük üzerine bir araştırma. *Cumhuriyet Uluslarası Eğitim Dergisi*. 11 (2), 321-336. https://doi.org/10.30703/cije.1003610

Keren, G. ve Gerritsen, L. E. M. (1999). On the robustness and possible accounts of ambiguity aversion. *Acta Psychologica, 103*(1), 149-172. https://doi.org/10.1016/S0001-6918(99)00034-7.

Korkut, A. ve Keskin, İ. (2015). Öğretmen adaylarının belirsizlikten kaçınma düzeylerine ilişkin karşılaştırmalı bir analiz. *Electronic International Journal Of Education, Arts And Science, 1*(2), 31-57.

Koyuncu, N. (2015). *Üniversite öğrencilerinin eğitim stresi düzeyi ile öğrenmeye ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi.* (Yayın No: 385909). [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mevlâna Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Köse, K. N. (2021). *Covid-19 pandemi sürecinde hemşirelik öğrencilerinin e-öğrenmeye yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yayın no: 681741) [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Kurt, S. ve Karaaziz, M. (2021). Covid-19 pandemisinin psikososyal alandaki etkileri. *YDÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi, 3*(2), 81-91. 26 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/neujfa/issue/65575/1016261 adresinden indirildi.

Kurnaz, E. ve Serçemeli, M. (2020). COVID-19 pandemi döneminde akademisyenlerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(3), 262-288. 15 Mart

2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1163428 adresinden indirildi.

Küçükkömürler, S. (2017). Belirsizliğin psikolojik etkileri. *Nesne Psikoloji Dergisi* 5(10) 329-344, https://doi.org/10.7816/nesne-05-10-07

Li, J. Y., You, Z., Wang, Q., Zhou, Z. J., Qiu, Y., Luo, R., ve Ge, X. Y. (2020). The epidemic of 2019-novel-coronavirus (2019-nCoV) pneumonia and insights for emerging infectious diseases in the future. *Microbes and infection*, *22*(2), 80–85. https://doi.org/10.1016/j.micinf.2020.02.002.

Li, S.W., Wang, Y., Yang, Y.Y., Lei, X.M., ve Yang, Y.F., (2020). Analysis of influencing factors of anxiety and emotional disorders in children and adolescents during home isolation during the epidemic of novel coronavirus pneumonia. *Chinese Journal of Child Health*. 1–9.

Liu, J., Zhu, Q., Fan, W., Makamure, J., Zheng, C., & Wang, J. (2020). Online Mental Health Survey in a Medical College in China During the COVID-19 Outbreak. *Frontiers in psychiatry*, *11*, 459. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2020.00459

Lovecraft, H. P. (1927). *Supernatural horror in literature. collected essays, Vol. 2: Literary Criticism*. New York: Hippocampus Press.

Malak, B. ve Aydın, A. (2021). Türkiye'de covid-19'a yönelik ilk psikososyal tepkiler: bir içerik analizi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, *15*(3), 581-593

Özakkaş, T. (2011). *Bütüncül Psikoterapi.* İstanbul: Litera Yayıncılık.

Pan H. (2020). A glimpse of university students' family life amidst the Covid-19 virus. *Journal of Loss and Trauma, 25*(6-7), 594-597. https://doi.org/10.1080/15325024.2020.1750194

Parmaksız, İ. (2021). Erişkin dönemde belirsizliğe tahammülsüzlük üzerinde otomotik düşünceler ve stresle başa çıkma mekanizmalarının etkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımları, 13*(Ek 1), 1-11. 26 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/pgy/issue/62862/850699 adresinden indirildi.

MEB, (2020). Okullarda Yüz Yüze Eğitimde 2. Aşama, 12 Ekim Pazartesi Başlıyor. 10 Ocak 2022 tarihinde http://www.meb.gov.tr/okullarda-yuz-yuze-egitimde-ikinci-asama-12-ekimpazartesi-gunu-basliyor/haber/21776/tr adresinden indirildi.

MEB (2021). Koronavirüse karşı tüm okullarda eş zamanlı hijyen uygulaması. 10 Ocak 2022 tarihinde http://www.meb.gov.tr/koronaviruse-karsi-tum-okullarda-es-zamanlihijyenuygulamasi/haber/20455/tr adresinden indirildi.

Memiş Doğan, M. ve Düzel, B. (2020). Covid-19 özelinde korku-kaygı düzeyleri. *Electronic Turkish Studies, 15*(4), 739-752. http://doi.org/10.7827/TurkishStudies.44678

Newby, Stepich, Lehman, Russell, Newby,T.J., Stepich, D.A., Lehman, J.D. ve Russell, J.D. (2006). *Educational technology for teaching and learning.* New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.

Öztürk, H., Kırcı, A. ve Turan, L. (2021). Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim neye benziyor? öğretmen adaylarının algıları. *Studies in Educational Researchand Development, 5*(2), 85-110. 26 Mart 2022 tarihinde http://serd.artvin.edu.tr/tr/download/article-file/2069834 adresinden indirildi.

Saatçı, E. (2020). *Üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçilik, belirsizliğe tahammülsüzlük ve psikolojik dayanıklılığın kendini engelleme üzerindeki etkisi.* (Yayın no: 690668) [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Salihoğlu, H. N. (2021). *Başa çıkma tutumları, belirsizliğe tahammülsüzlük ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişki: covid-19 sürecine özgü bir çalışma.* (Yayın no: 688062). [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Sarı, E., Işık, C. ve Baran, N. (2022). Yeni koronavirüs (Covid-19) pandemisinde ebelik öğrencilerinin belirsizliğe tahammmülsüzlük düzeylerinin uyku kalitesi ve ilişkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 11*(3) 991-1001. https://doi.org/10.37989/gumussagbil.961806

Sarıçam, H., Erguvan, F. M., Akın, A. ve Akça, M. Ş. (2014). Belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeği (BTÖ-12) Türkçe formu: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Route Educational and Social Science Journal*, 1(3), 148-57. 2 Nisan 2022 tarihinde http://www.ressjournal.com/Makaleler/109484967_11%20Hakan%20SARI%c3%87AM.pdf adresinden indirildi.

Sarı S., ve Dağ İ. (2009). Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği, Endişe İle İlgili Olumlu İnançlar Ölçeği ve Endişenin Sonuçları Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması, geçerliliği ve güvenilirliği. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 10,* 261-270. 10 Ocak 2022 tarihinde http://www.ihsandag.gen.tr/index_dosyalar/SariveDag2009.pdf adresinden indirildi.

Seyhan, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri ve görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 7* (3), 65-93. 2 Nisan 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/auad/issue/64285/910385 adresinden indirildi.

Stevens, J. P. (2009). *Applied multivariate statistics for the social sciences* (5th ed.). United States: Taylor And Francis.

Şar, A. H., Işıklar, A. ve Aydoğan, İ. (2012). Atama bekleyen öğretmen adaylarının yaşam doyumunu yordayıcı değişkenlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12*(23), 257-271. 2 Nisan 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/19396/206049 adresinden indirildi.

Şen, Ö. ve Kızılcalıoğlu, G. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin ve akademisyenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin Belirlenmesi. *International Journal of 3D Printing Technologies and Digital Industry, 4*(3), 239-252.

Şener, Y., Şener Taplak A. ve Höbek Akarsu R. (2022). COVID-19 pandemisi sürecinde hemşirelik öğrencilerinin çevrimiçi öğrenmeye yönelik görüş ve tutumları. *Sağlık Bilimlerinde Değer, 12*(1), 137-146. 26 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/ij3dptdi/issue/57949/830913 adresindn indirildi.

Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). United States: Pearson Education.

Terzi, A. R. (2004). Üniversite öğrencilerinin güç mesafesi ve belirsizlikten kaçınma algıları üzerine bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(2), 65– 76. 2 Mart 2022 tarihinde https://sbd.aku.edu.tr/VI2/rterzi.pdf adresinden indirildi.

Toğluk Yiğitoğlu, E., Karadede, H. , Karadede, Ö., Karaali, R. ve Aydın, E. (2021). COVID-19 tanılı bireylerin anksiyete ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi .

Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi, *25* (2), 51-59. 26 Mart 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/ybhd/issue/64661/930782 adresinden indirildi.

Türk Dil Kurumu (TDK) (2020). Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü. https://sozluk.gov.tr/.

Türk Dil Kurumu (TDK) (2021). Belirsizlik TDK sözlük anlamı. https://sozluk.gov.tr/?kelime=belirsizlik

Türküresin, H. (2020). COVID-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, *Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim,* 597-618. 10 Nisan 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/58895/787509 adresinden indirildi.

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) (2020). COVID-19 Pandemi Değerlendirme Raporu. 10 Ocak 2022 tarihinde http://www.tuba.gov.tr/files/yayinlar/raporlar/Covid-19%20Raporu-revize.pdf adresinden indirildi.

World Health Organization (WHO) (2020). *Corona virus disease 2019 (COVID-19): Situation report 88*. Geneva: World Health Organization.

Yakut, S. (2020a). *Pandemi sürecinin ilahiyat öğrencileri üzerindeki psikososyal etkilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.* Atlas Internatıonal Congress On Socıal Scıences 7. (pp.522-523). Budapest, Hungary

Yakut, S. (2020b). Pandemi sürecinin lise öğrencileri üzerindeki psikososyal etkilerinin incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research, 7*(58), 2334-2347. 2 Mart 2022 tarihinde http://www.jshsr.org/Makaleler/1889815076_14-7-58.1997-2334-2347.pdf adresinden indirildi.

Yang, Y., Li, W., Zhang, Q., Zhang, L., Cheung, T., ve Xiang, Y. T. (2020). Mental health services for older adults in China during the COVID-19 outbreak. *The Lancet. Psychiatry*, *7*(4), e19. https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30079-1.

Yüksek Öğretim Kurulu [YÖK] (2020). Uzaktan eğitime ilişkin alınan karar. 10 Ocak 2022 tarihinde https://covid19.yok.gov.tr/Documents/alinankararlar/03-uzaktan-egitime-iliskin-alinan-karar.pdf adresinden indirildi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım K. (2020) İstisnai bir uzaktan eğitim-öğretim deneyiminin öğrettikleri. *Alanyazın Dergisi*, *1*(1), 7-15. 10 Ocak 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/alanyazin/issue/60644/893272 adresinden indirildi.

Yurdakal İ. H., ve Susar Kırmızı F., (2021). COVID- 19 salgını sürecinde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitime ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim yayını/ Journal of Higher Education and Science, 11*(2), 290-302. 15 Ocak 2022 tarihinde https://dergipark.org.tr/tr/pub/highereducsci/issue/64749/890615 adresinden indirildi.

Xiao, C. (2020). A novel approach of consultation on 2019 novel coronavirus (covıd19)- related psychological and mental problems: structured letter therapy. *Psychiatry Investigation, 17*(2), 175-176. https://doi.org/10.30773/pi.2020.004

EKLER

EK-1 Sosyodemografik Bilgi Formu

Yaş:

Cinsiyet:

( ) Kadın ( ) Erkek

Bu yıl üniversitede geçirdiğiniz kaçıncı akademik seneniz?

( ) 1. Sınıf ( ) 2. Sınıf ( ) 3. Sınıf ( ) 4. Sınıf ( ) 5. Sınıf ve Üzeri

( ) Lisansüstü

Bölümünüz: ……

Sigara kullanıyor musunuz?

( ) Hayır ( ) Evet

Alkol kullanıyor musunuz?

( )Hayır ( ) Evet

Daha önce psikolojik destek aldınız mı?

( ) Evet ( ) Hayır

Kronik fiziksel bir hastalığınız var mı?

( )Evet ( )Hayır

Psikiyatrik bir hastalığınız var mı?

( )Evet ( )Hayır

COVID-19 geçirdiniz mi?

( )Evet ( )Hayır

Ailenizde COVID-19 geçiren oldu mu?

( )Evet ( )Hayır

Ailenizde/Akrabalarınızda COVID-19 sebebiyle kaybettiğiniz kişi var mı?

( )Evet ( )Hayır

EK-2 Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği

30'u olumlu ve 14'ü olumsuz olmak üzere toplamda 44 maddeden oluşan öğrenmeye yönelik turum ölçeğin maddeleri aşağıdaki gibidir. Beşli likert tarzında derecelendirilen ölçek skalası "Tamamen Katılıyorum", "Büyük Ölçüde Katılıyorum", "Kısmen Katılıyorum", "Katılmıyorum", "Hiç Katılmıyorum" şeklindedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek tutum puanı 170 ve en düşük tutum puanı 34'tür. Ölçekte yer alan 9 olumsuz madde tersten puanlanmaktadır. (Çetin ve Çetin 2019)

1. Kendime sürekli öğrenme fırsatları yaratırım.
2. En etkili öğrenme yollarını araştırırım.
3. İçinde öğrenme olan her konu dikkatimi çeker.
4. Öğrenmeye dair yayınları okumaktan zevk alırım.
5. Bildiklerimi sürekli yoklarım.
6. Şartlar ne olursa olsun bir şeyler öğrenmek için zaman ayırırım.
7. Öğrendikçe öğrenmek isterim.
8. Öğrenmekten vazgeçemem.
9. Yeni şeyler öğrenmek beni hayata daha çok bağlıyor.
10. Öğrenirken zamanın nasıl geçtiğini anlamam.
11. Öğrenme benim için su gibi gereklidir.
12. Öğrenmeden geçmiş zaman benim için hiç yaşanmamıştır.
13. Öğrendiklerimle yetinmem.
14. Yaşadığım hiçbir şeyi bir öğrenme sebebi olarak görmem.
15. Öğrenme konusu ilginç bulduğum konular arasındadır.
16. Öğrendikçe kendimi daha güçlü hissediyorum.
17. Bir şeyler öğrenmek için yapacağım harcamaları hiç önemsemem.

18. Öğrenmeyi birçok şeye tercih ederim.

19. Öğrenme çabamı her zaman sorgularım.

20. Bilgi insanı ayrıcalıklı kılar.

21. Öğrenmeyi önemsiyorum.

22. Öğrenme gereksiz bir çabadır.

23. Yenilikleri öğrenmeye değer.

24. Bilgili insanlarla arkadaşlık yapmak hoşuma gider.

25. Öğrenme niteliğin kaynağıdır.

26. Öğrenme birçok şeyin yolunu açar.

27. Öğrenmeden gelişim olmaz.

28. Öğrenmek bana bir yük gibidir.

29. Öğrenme isteği duymam.

30. Öğrenmeyi çok sıkıcı buluyorum.

31. Zorda kalmadıkça öğrenmek için çaba harcamam.

32. Öğrenmeyi anlamsız buluyorum.

33. Öğrenmeye harcanan zamana acıyorum.

34. Yeteri kadar öğrendiğimi düşünüyorum.

EK-3 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği

Aşağıda hayatın belirsizliklerine insanların nasıl tepki gösterdiklerini tanımlayan bir dizi ifade yer almaktadır. Bu ifadelerin sizi ne derece doğru yansıttığını, yanındaki rakamlardan size uygun olanı daire içine alarak belirtiniz.

1 2 3 4 5

Beni Hiç Tanımlamıyor……Beni Kısmen Tanımlıyor……. Beni Tam olarak tanımlıyor

Sorular 1 2 3 4 5

1.Belirsizlik, sağlam bir fikre sahip olmamı engelliyor.

2.Emin olamama, kişinin düzensiz olduğu anlamına gelir.

3.Belirsizlik yaşamı katlanılmaz hale getiriyor.

4.Yaşamda bir güvencenizin olmaması adaletsiz bir durumdur.

5.Yarın ne olacağını bilemezsem zihnim rahat olmaz.

6.Belirsizlik beni rahatsız, endişeli ya da stresli yapıyor.

7.Önceden kestirilemeyen olaylar beni alt üst ediyor.

8.İhtiyaçduyduğum bilginin tümüne sahip olamamak beni engelliyor.

9.Belirsizlik istediğim şekilde bir yaşam sürmemi engelliyor.

10.Çok iyi planlanmışken bile beklenmeyen ufacık bir durum her şeyi bozabilir

11.Harekete geçme zamanı geldiğinde belirsizlik elimi kolumu bağlıyor.

12.Belirsizlik içinde olmam, benim en iyi olmadığımı gösterir.

13.Eminolamadığım zaman, yapacaklarım konusunda ilerleyemiyorum

14.Emin olamadığım zaman çok iyi iş çıkartamıyorum.

15.Benim aksime, diğer insanlar ne yapacaklarından emin gözüküyorlar.

16.Belirsizlik beni kırılgan, mutsuz ya da hüzünlü kılıyor.

17.Geleceğin benim için neler getireceğini her zaman bilmek isterim.

18.Beklenmedik olaylara katlanamıyorum.

19.En ufak bir şüphe bile harekete geçmemi engelliyor.

20.Herşeyi önceden organize edebilmeliyim.

21.Emin olamamam, güvensiz olduğum anlamına gelir.

22.Başkalarının kendi geleceklerinden eminmiş gibi görünmeleri adaletsizliktir.

23.Belirsizlik derin uyumamı engelliyor.

24.Bütün belirsiz durumlardan uzaklaşmalıyım.

25.Hayattaki belirsizlikler beni strese sokuyor.

26.Geleceğimle ilgili kararsız olmaya katlanamıyorum.

EK-4 Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans öğrencisi Psk. Dan. Büşra KELEŞ KÜFÜNDÜR tarafından oluşturulmuştur. Bu çalışmanın amacı, COVID-19 pandemisi döneminde öğretmen adaylarında belirsizliğe tahammülsüzlük ve öğrenme tutumları arasındaki ilişkileri incelemektir. Size verilen formlarda "Sosyo-demografik Bilgi Formu", "Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği" ve" Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği" vardır. Çalışmanın güvenirliği için vereceğiniz cevapların içten olması ve tüm soruların eksiksiz yanıtlanması araştırmada anlamlı sonuçlar elde edebilmek açısından önemlidir. Formlarda size sorulan sorularda herhangi bir yanlış ya da doğru cevap bulunmamaktadır. Soruların cevaplanma süresi yaklaşık 15-20 dakikadır. Sizden alınan bilgiler isimsiz olup, sadece bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Kendinizi soruların içeriğinden ya da başka nedenlerden dolayı rahatsız hissetmeniz durumunda cevaplamayı bırakabilirsiniz. Çalışmaya katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Araştırmacı: Büşra KELEŞ KÜFÜNDÜR

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sevim AŞİROĞLU

EK-5 Araştırma İzin Dilekçesi

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

EK-6 Etik Kurul Kararı

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

EK-7 Ölçek İzinleri

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

ÖZGEÇMİŞ

Büşra KELEŞ KÜFÜNDÜR

Eğitim

Derece	*Yıl*	*Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı*
Y.Ls.	2020	Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı.
Ls.	2018	Maltepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
Lise	2013	Samandıra Lisesi

İş/İstihdam

Yıl	*Görev*
2022-	Okul Psikolojik Danışmanı MBA Okulları
2021-	Okul Psikolojik Danışmanı Uğur Okulları
2020-	Okul Psikolojik Danışmanı Kariyer Ortaokulu
2019-	Okul Psikolojik Danışmanı Özel Ahmet Şimşek Koleji

Yayınlar ve Diğer Bilimsel/Sanatsal Faaliyetler

"İnterfilite Çiftlerin Psikolojik Durumları" **İrenbe**, 41-41 09.09. 2021.